

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (Πάτρα)

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
· ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ
ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ

- **ΑΡΓΥΡΙΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΑΜ 12449**
ΣΑΦΑΡΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΑΜ 12056
- **ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΒΑΣΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ**

ΠΑΤΡΑ, Σεπτέμβριος 2015

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στο μυαλό του κάθε ανθρώπου, άνεργος είναι κάποιος, ο οποίος απλώς δεν έχει δουλειά. Πέρα όμως από αυτό, οι προεκτάσεις της ανεργίας στη ζωή μας είναι τρομακτικές.

Το θέμα λοιπόν, με το οποίο ασχολούμαστε στην παρούσα εργασία είναι το φαινόμενο της ανεργίας και η εξέλιξη της στην πόλη της Αμαλιάδας, Δήμου Ήλιδας. Προσπαθήσαμε να βρούμε τους λόγους στους οποίους οφείλεται η έξαρση της κατάστασης αυτής, ποιες ηλικίες μαστίζει περισσότερο, τι προβλήματα προκαλεί και με ποιους τρόπους την αντιμετωπίζουμε. Η επιλογή για το συγκεκριμένο θέμα έγινε με γνώμονα την επικαιρότητα και την σημερινή ανασφάλεια των νέων ανθρώπων για το αύριο. Και ειδικότερα για εμάς τους φοιτητές που είμαστε ένα βήμα πριν την αναζήτηση εργασίας. Στην παρακάτω εργασία αρχικά, δίνεται μια πιο γενικευμένη εικόνα για τα είδη και τις έννοιες της ανεργίας, καθώς επίσης αναλύεται και ο τρόπος μέτρησης της. Στο δεύτερο κεφάλαιο, αναπτύχθηκαν διεξοδικά οι συνέπειες της ανεργίας σε διάφορες κατηγορίες όπως στην ψυχολογία των ανέργων, μεταξύ των δύο φύλων, στους μετανάστες εργαζόμενους ακόμα και στην κατηγορία των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι εξελίξεις της ανεργίας στην Αμαλιάδα σε σύγκριση με την υπόλοιπη Ελλάδα από το 2001 έως 2015. Στο τέταρτο κεφάλαιο, αναφέρονται τα μέτρα αντιμετώπισης της ανεργίας, οι λειτουργίες και ο ρόλος του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού καθώς, και η εξέλιξη της τεχνολογίας και πως αυτή η εξέλιξη επηρεάζει τις ζωές μας.

Στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο περιγράφουμε τα συμπεράσματα όλων των παραπάνω καθώς επίσης και στόχους επίλυσης για την καταπολέμηση της ανεργίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της παρούσας πτυχιακής εργασίας είναι η παρουσίαση μιας όσο το δυνατόν ολοκληρωμένης εικόνας γύρω από το θέμα της ανεργίας στην Ελλάδα. Στο πρώτο μέρος της μελέτης δίνεται ο ορισμός της ανεργίας καθώς επίσης και τα είδη της. Επιπλέον, αναλύονται τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι άνεργοι σήμερα τόσο από την κοινωνία όσο και από το οικογενειακό τους περιβάλλον. Στη συνέχεια, γίνεται μια λεπτομερής καταγραφή στα ποσοστά ανεργίας στην Ελλάδα. Ενώ στο τέλος αυτής της μελέτης, επιχειρείται μια ανάλυση προοπτικών και προτάσεων για την αντιμετώπιση της ανεργίας.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	σελ. 3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	σελ. 4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	σελ. 7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ.....

σελ. 8

1.1 Ιστορική Αναδρομή Οικονομίας στην Ελλάδα.....	σελ. 8
1.2 Μέτρηση Ανεργίας.....	σελ. 13
1.3 Ορισμός.....	σελ. 16
1.4 Είδη Ανεργίας.....	σελ. 18
1.4.1 Διαρθρωτική ή Δομική Ανεργία.....	σελ. 18
1.4.2 Ανεργία Τριβής.....	σελ. 19
1.4.3 Κυκλική ή Εποχιακή Ανεργία.....	σελ. 20

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ.....

σελ. 20

2.1 Η Ανταγωνιστικότητα προς όφελος της ανεργίας.....	σελ. 21
2.2 Ανεργία και Ψυχική Υγεία.....	σελ. 23
2.2.1 Η Ανεργία Στην Οικογένεια.....	σελ. 24
2.2.2 Νέοι Άνεργοι.....	σελ. 24
2.3 Η ανισότητα των δύο φύλων.....	σελ. 25
2.3.1 Οι διακρίσεις των δύο φύλων στην Ελλάδα	σελ. 27
2.4 Ξένοι εργαζόμενοι και μετανάστες στην Ελλάδα.....	σελ. 29
2.5 Ανεργία στα άτομα με ειδικές ανάγκες.....	σελ. 31
2.5.1 Τα αίτια της ανεργίας των ΑΜΕΑ.....	σελ. 31

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....σελ. 32

σελ. 32

3.1 Η ανεργία στην Ελλάδα σε σύγκριση με την Αμαλιάδα...σελ.33

3.1.1 Νέοι-Μακροχρόνιοι Άνεργοι.....σελ. 34

3.2 Επιδόματα ανέργων.....σελ. 34

3.2.1 Επίδομα Ανεργίας.....σελ. 35

3.2.2 Ειδικό βοήθημα μετά τη λήξη της επιδότησης λόγω
ανεργίας.....σελ. 35

3.2.3 Ειδικό βοήθημα μετά από τρίμηνη παραμονή στα μητρώα ανέργων του
ΟΑΕΔ.....σελ. 35

3.2.4 Βοήθημα ανεργίας αυτοτελώς και ανεξαρτήτως
απασχολουμένων.....σελ. 36

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ.....σελ. 36

4.1 Ο ρόλος του ΟΑΕΔ στην εύρεση εργασίας.....σελ. 37

4.2 Προστασία νέων εργαζόμενων.....σελ. 38

4.3 Μερική Απασχόληση.....σελ. 40

4.3.1 Λειτουργίες της Μερικής Απασχόλησης.....σελ. 41

4.4 Η Εξέλιξη της Τεχνολογίας.....σελ. 41

4.4.1 Οι Επιπτώσεις της Τεχνολογίας στην Παιδεία.....σελ. 42

4.4.2 Τηλεργασία: Μια νέα μορφή εργασίας.....σελ. 44

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....σελ. 45

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....σελ. 46

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πριν όμως μιλήσουμε για την ανεργία ας περιγράψουμε την έννοια και τη σημασία της εργασίας. Από μικρή ηλικία έχουμε συνηθίσει στα αυτιά μας την ερώτηση «τι θα γίνεις όταν μεγαλώσεις;»

Είναι ένα θέμα περισυλλογής λοιπόν, που από μικρά παιδιά οι γονείς μας, μας γαλουχίζουν και μας κατευθύνουν για μια επαγγελματική εξασφάλιση, που επανέρχεται όμως με τα χρόνια με διαφορετική αντιμετώπιση. Μεγαλώνοντας σοβαρεύει και η επιλογή του επαγγέλματος μας, με τις πρώτες ενασχολήσεις προς απόκτηση εμπειρίας, για να καταλήξουμε σε μια πιο αξιοσημείωτη απασχόληση και να βρούμε αργά ή γρήγορα αυτό που πραγματικά επιθυμούσαμε.

Η απασχόλησή μας είναι ένας ουσιαστικός τρόπος για να δώσουμε νόημα στη ζωή μας και να ολοκληρώσουμε τον εαυτό μας. Μέσα από την καθημερινότητά μας, λοιπόν, οι άνθρωποι έχουμε την αίσθηση της έννοιας της εργασίας. Ένας επιστημονικός ορισμός που αποδίδει πιο συγκροτημένα αυτή την έννοια είναι ο παρακάτω «Η εργασία είναι η σκόπιμη δραστηριότητα των ανθρώπων για τη δημιουργία υλικών και πνευματικών αγαθών, απαραίτητων για την ικανοποίηση των ατομικών αναγκών και των αναγκών της κοινωνίας» (Κατσανέβας, 2002).

Ο άνθρωπος στην εργασία καταναλώνει την εργατική του δύναμη, τις φυσικοπνευματικές του δυνάμεις, για κάποιους συγκεκριμένους σκοπούς. Η εργασία του είναι πάντα λογική και συνειδητή, κι όχι ενστικτώδης. Χάρη στην εργασία ο άνθρωπος άρχισε να κατασκευάζει εργαλεία παραγωγής, να αναπτύσσει την παραγωγική του πείρα. Ο άνθρωπος, με την εργασία του, δεν μετασχηματίζει μόνο τη φύση, παίρνοντας από αυτήν τα αναγκαία μέσα για την

ύπαρξή του, αλλά όπως γράφει και ο Φρ. Ένγκλες, «δημιουργεί και τον ίδιο τον εαυτό του» (Δεσουσόπουλος, 2000).

Κατά συνέπεια, η θέση που κατέχει η εργασία στη ζωή των περισσότερων ανθρώπων είναι σημαντική καθώς εισέρχονται στο επάγγελμα αναμένοντας να αντλήσουν διάφορα οφέλη από αυτό, και κυρίως ικανοποίηση. Σύμφωνα με τον Λένιν (πολιτικός ηγέτης), «Ένα μέρος της εργασιακής ημέρας, ο εργάτης το διαθέτει για να καλύψει τα έξοδα της συντήρησής του και της συντήρησης της οικογένειάς του, και το άλλο μέρος της ημέρας ο εργάτης δουλεύει δωρεάν, δημιουργώντας για τον καπιταλιστή την υπεραξία, την πηγή του κέρδους, την πηγή του πλούτου της τάξης των καπιταλιστών» (Δεσουσόπουλος, 2000). Η εργασία συνεπώς, μπορεί να επιδράσει καταλυτικά στη ζωή του ατόμου, αποτελεί σταθεροποιητικό στοιχείο, και λειτουργεί ως μέσο προώθησης της αυτοπραγμάτωσης του. Στον εργασιακό χώρο επίσης, προσφέρεται η δυνατότητα για σύναψη κοινωνικών σχέσεων και τελικά η επιτέλεση των επαγγελματικών καθηκόντων ενδυναμώνει την αυτοπεποίθηση και αυξάνει το ατομικό κύρος.

Αν η εργασία, όπως εν συντομία αναπτύξαμε πιο πάνω, είναι βασικό δικαίωμα του ανθρώπου, η ανεργία είναι ακριβώς, το αντίθετο. Είναι η στέρηση όλων των πλεονεκτημάτων που πηγάζουν από αυτό το δικαίωμα. Η ανεργία δημιουργεί αβεβαιότητα για το αύριο, φέρνει άγχος, οδηγεί σε στέρησης και φτώχεια, είναι πραγματικός καθημερινός εφιάλτης. Όταν ο εργαζόμενος δεν έχει εξασφαλισμένη τη δουλειά του, υφίσταται πολύπλευρες πιέσεις από τους εργοδότες. Πιέζεται να υποτάσσεται αναντίρρητα στη θέληση τους, να εντατικοποιεί το ρυθμό δουλειάς, να δέχεται χαμηλή αμοιβή. Όσο διακυβεύεται η θέση του ζει με το φόβο της απόλυσης.

Το φαινόμενο της ανεργίας είναι δεδομένο στην χώρα μας, είναι η παγίδα της ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας. Έχει καταλήξει να γίνει «τρόπος ζωής» για εκατοντάδες ανθρώπους. Η σταθερή τεχνολογική πρόοδος, η προσέλευση μεταναστών, η μεγάλη αναμονή σε χρόνο για την παροχή συνταξιοδότησης, ο ανταγωνισμός, οι ολοένα και μεγαλύτερες απαιτήσεις για εξειδίκευση, κατάρτιση, γνώσεις, είναι λίγες από τις αιτίες αυτής της κατάληξης. Η ανεργία, με την οποία θα ασχοληθούμε, εκφράζει την κατάσταση κατά την οποία ένα άτομο είναι σε αναζήτηση εργασίας και δεν βρίσκει εργασία. Αποτελεί πια ένα αρκετά συχνό κοινωνικό φαινόμενο με πολλές αρνητικές προεκτάσεις όσον αφορά την ψυχική, αλλά και σωματική υγεία των ατόμων που το βιώνουν.

Η λέξη «άνεργος» είναι φορτισμένη αρνητικά, ιδιαίτερα σε μια κοινωνία, στην οποία η εργασία και οι οικονομικές απολαβές απ' αυτήν είναι από τις μεγαλύτερες αξίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η πραγματικότητα της οικονομίας στην Ελλάδα παραμένει μια σκληρή πραγματικότητα. Η ανεργία στην Ελλάδα αποτελεί ίσως το σοβαρότερο πρόβλημα, ειδικά από τη δεκαετία του 1990, που αυξήθηκε σημαντικά φιγουράροντας στις πρώτες θέσεις μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. με τους άνεργους να ανέρχονται στους 176.000 το 1990.

Η δεκαετία που ακολούθησε σηματοδότησε την εκτίναξη της ανεργίας στη χώρα μας φτάνοντας το ιστορικό ρεκόρ του 12% μέχρι το 1999 (Κατσανέβας, 2002), όπου μπορούμε να δούμε και τη σημαντική αύξηση του ρυθμού απώλειας εργασίας, ενώ ο ρυθμός εύρεσης εργασίας συνέχιζε να μειώνεται. Αλλά ας πάμε λίγο πιο πίσω τον χρόνο στην περίοδο 1980 με 1997. Το καθαρό αποτέλεσμα σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ, ήταν η σταθερότητα του ποσοστού ανεργίας γύρω στο 7%-8% για τα έτη 1982-1993. Ωστόσο, ο περιορισμός της κινητικότητας στην αγορά εργασίας είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της μακροχρόνιας ανεργίας, που από το 1993 και μετά ξεπερνούσε το 10%.

Σύμφωνα με τον Πίνακα 1(A) μπορούμε να δούμε πιο αναλυτικά αυτά τα στοιχεία:

ΕΤΟΣ	ΡΥΘΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ %	ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ %	ΑΝΕΡΓΙΑ %
1980	0,7	24,9	2,7
1981	-1,6	24,5	4,0
1982	-1,1	21,1	5,8
1983	-1,1	20,9	7,9
1984	2,0	18,5	8,1
1985	2,5	19,3	7,8
1986	0,5	23,0	7,4
1987	-2,3	16,4	7,4
1988	4,3	13,5	7,7
1989	3,8	13,7	7,5
1990	1,0	20,4	7,0
1991	3,1	19,5	7,7
1992	0,7	15,9	8,7
1993	-1,6	14,4	9,7
1994	2,0	15,2	9,9
1995	2,1	15,5	10,2
1996	2,4	15,3	10,5
1997	3,6	15,2	10,8

Πίνακας 1 (Α): Η εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα (1980-1997) Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού

Αυτά τα χρόνια λοιπόν, μπορούμε να πούμε ότι η χώρα μας παρόλο που προσπαθούσε την είσοδο της στην ΟΝΕ παράλληλα όμως, αντιμετώπιζε οικονομικά προβλήματα.

Το βασικό χαρακτηριστικό ήταν η ανεργία στην Ελλάδα και κυρίως η αναντιστοιχία που υπήρχε ανάμεσα στα εφόδια που πρόσφερε το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα με τις ανάγκες των επιχειρήσεων, καθώς και η έλλειψη συνεχιζόμενων μορφών απόκτησης γνώσεων, έπειτα από κάποια ηλικία ή εργασιακή εμπειρία (Λυμπεράκη, 2005). Τα συστήματα εκπαίδευσης και

κατάρτισης δηλαδή, δεν πρόσφεραν τις κατάλληλες γνώσεις και ικανότητες που ήταν αναγκαίες στην κοινωνία και την οικονομία της γνώσης. Και αυτό οδηγούσε σε δυσκολίες κάλυψης συγκεκριμένων θέσεων και άρα στη συνύπαρξη ανεργίας με κενές θέσεις εργασίας. Για την επόμενη περίοδο από το 1998 έως το 2015 θα μπορούσαμε να αναφέρουμε μια πιθανή ερμηνεία που δίνει και ένα μέρος στην απάντηση για αυτή την εξέλιξη της οικονομίας, είναι εκείνη της κλαδικής αναδιάρθρωσης και κατ' επέκταση της αναδιάρθρωσης της απασχόλησης. Πολλά άτομα απορρίπτουν κάποιες δουλειές και προτιμούν την ανεργία. Η τάση αυτή ενισχύεται και από τη στήριξη της οικογένειας προς τους ανέργους μέχρι να βρουν τη δουλειά που θεωρούν ότι τους αρμόζει. Μια τέτοια διαδικασία είναι δεδομένο ότι θα προκαλέσει αύξηση της ανεργίας, καθώς ο ρυθμός απόρριψης θέσεων εργασίας είναι μεγαλύτερος από τον ρυθμό δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.

Στον παρακάτω Πίνακα 1 (B) έχουμε στην πρώτη στήλη την περίοδο από 1998- 2015 χωρισμένη σε τέσσερα τρίμηνα, στη δεύτερη στήλη έχουμε το σύνολο του ενεργού πληθυσμού σε χιλιάδες, ηλικίας 15 ετών και άνω, και στις άλλες δύο στήλες βλέπουμε τα ποσοστά εργατικού και άνεργου δυναμικού αντίστοιχα.

Περίοδος αναφοράς	Γενικό Σύνολο	Ποσοστό (%) του εργατικού δυναμικού	Ποσοστό (%) του άνεργου δυναμικού
Α' τρίμηνο 1998	8.647,1	88,2	11,8
Β' τρίμηνο 1998	8.669,1	89,2	10,8
Γ' τρίμηνο 1998	8.691,4	89,0	11,0
Δ' τρίμηνο 1998	8.713,8	88,6	10,2
Α' τρίμηνο 1999	8.734,5	87,6	12,2
Β' τρίμηνο 1999	8.754,7	88,1	11,9
Γ' τρίμηνο 1999	8.774,7	88,3	11,7
Δ' τρίμηνο 1999	8.794,2	87,3	12,7
Α' τρίμηνο 2000	8.813,4	87,7	12,3
Β' τρίμηνο 2000	8.830,8	88,8	11,2
Γ' τρίμηνο 2000	8.848,5	89,1	10,9
Δ' τρίμηνο 2000	8.866,7	89,0	11,0
Α' τρίμηνο 2001	8.883,5	88,8	11,2
Β' τρίμηνο 2001	8.898,5	89,6	10,4
Γ' τρίμηνο 2001	8.913,8	89,8	10,2
Δ' τρίμηνο 2001	8.929,8	88,8	11,2
Α' τρίμηνο 2002	8.9150,2	88,6	11,4
Β' τρίμηνο 2002	8.957,7	90,1	9,9
Γ' τρίμηνο 2002	8.971,3	90,2	9,8
Δ' τρίμηνο 2002	8.984,1	89,8	10,2
Α' τρίμηνο 2003	8.996,7	89,6	10,4
Β' τρίμηνο 2003	9.008,9	90,7	9,3
Γ' τρίμηνο 2003	9.020,8	90,7	9,3
Δ' τρίμηνο 2003	9.033,1	90,1	9,9

Α΄ τρίμηνο 2004	9.044,8	88,7	11,3
Β΄ τρίμηνο 2004	9.056,9	89,8	10,2
Γ΄ τρίμηνο 2004	9.069,9	89,9	10,1
Δ΄ τρίμηνο 2004	9.082,5	89,6	10,4
Α΄ τρίμηνο 2005	9.094,5	89,6	10,4
Β΄ τρίμηνο 2005	9.102,6	90,4	9,6
Γ΄ τρίμηνο 2005	9.112,9	90,3	9,7
Δ΄ τρίμηνο 2005	9.122,3	90,3	9,7
Α΄ τρίμηνο 2006	9.136,0	90,3	9,7
Β΄ τρίμηνο 2006	9.150,1	91,2	8,8
Γ΄ τρίμηνο 2006	9.164,2	91,7	8,3
Δ΄ τρίμηνο 2006	9.179,1	91,2	8,8
Α΄ τρίμηνο 2007	9.195,4	90,9	9,1
Β΄ τρίμηνο 2007	9.206,7	91,9	8,1
Γ΄ τρίμηνο 2007	9.211,3	92,1	7,9
Δ΄ τρίμηνο 2007	9.216,0	91,9	8,1
Α΄ τρίμηνο 2008	9.222,7	91,7	8,3
Β΄ τρίμηνο 2008	9.230,1	92,8	7,2
Γ΄ τρίμηνο 2008	9.237,8	92,8	7,2
Δ΄ τρίμηνο 2008	9.245,8	92,1	7,9
Α΄ τρίμηνο 2009	9.252,7	90,7	9,3
Β΄ τρίμηνο 2009	9.262,4	91,1	8,9
Γ΄ τρίμηνο 2009	9.272,3	90,7	9,3
Δ΄ τρίμηνο 2009	9.282,4	89,7	10,3
Α΄ τρίμηνο 2010	9.292,2	88,3	11,7
Β΄ τρίμηνο 2010	9.301,5	88,2	11,8
Γ΄ τρίμηνο 2010	9.311,0	87,6	12,4
Δ΄ τρίμηνο 2010	9.320,4	87,3	12,7
Α΄ τρίμηνο 2011	9.410,2	88,2	11,8
Β΄ τρίμηνο 2011	9.450,4	87,8	12,2
Γ΄ τρίμηνο 2011	9.472,1	87,5	12,5
Δ΄ τρίμηνο 2011	9.492,3	86,9	13,1
Α΄ τρίμηνο 2012	9.501,5	86,0	14,0
Β΄ τρίμηνο 2012	9.520,6	84,8	15,2
Γ΄ τρίμηνο 2012	9.568,4	83,6	16,4
Δ΄ τρίμηνο 2012	9.765,1	83,2	16,8
Α΄ τρίμηνο 2013	9.795,2	80,8	19,2
Β΄ τρίμηνο 2013	9.815,3	79,1	20,9
Γ΄ τρίμηνο 2013	9.835,9	76,5	23,5
Δ΄ τρίμηνο 2013	9.855,7	74,8	25,2
Α΄ τρίμηνο 2014	9.892,1	72,8	27,2
Β΄ τρίμηνο 2014	9.910,8	73,7	26,3
Γ΄ τρίμηνο 2014	9.958,4	73,8	26,2
Δ΄ τρίμηνο 2014	9.960,2	74,1	25,9
Α΄ τρίμηνο 2015	9.974,1	74,3	25,7

Πίνακας 1 (Β): Η εξέλιξη της ανεργίας στην Ελλάδα (1998-2015)

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού

Η τελευταία περίοδος της σταδιακής μείωσης της ανεργίας όπως διακρίνουμε και παραπάνω ξεκινάει από το 2002 που έως και το 2008 έχουμε το χαμηλότερο ποσοστό για την τελευταία δεκαετία με ποσοστό 7,2%. Στην περίοδο αυτή αντιστράφηκαν και οι δύο πλευρές της κινητικότητας, ο ρυθμός εύρεσης εργασίας άρχισε να αυξάνεται, ενώ ο ρυθμός απώλειας να μειώνεται. Σε αυτή την περίοδο οι υψηλοί ρυθμοί μεγέθυνσης άρχισαν να αποδίδουν σε όρους απασχόλησης. Από το 2008 όμως και έπειτα παρατηρούμε ραγδαία αύξηση της ανεργίας μέχρι και το 2015 όπου και αγγίζει ο θλιβερό ποσοστό 25,7, με εξαίρεση φυσικά το πρώτο τρίμηνο του 2014 όπου αγγίζει το ποσοστό 27,2. Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ τα στοιχεία αυτά θα μεταβληθούν ως προς το χειρότερο καθώς έχουμε στοιχεία μέχρι και τον Απρίλιο όπου η ανεργία αγγίζει το 25,6 αλλά και ο ίδιο οργανισμός καθώς και ο ΟΟΣΑ προβλέπουν πως θα αυξηθεί ραγδαία μέχρι και το τέλος του 2015.

Την τελευταία δεκαετία πολλοί Έλληνες με σκοπό την βελτίωση των οικονομικών τους και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων τους είχαν αρχίσει να δανείζονται ολοένα και περισσότερο από τις τράπεζες, χωρίς όμως να είναι σίγουροι ότι μπορούν να ανταπεξέλθουν στις μετέπειτα απαιτήσεις των τραπεζών. Με αποτέλεσμα η χώρα να οδηγείται σε βελτίωση των οικονομικών μεγεθών και οικονομική ανάπτυξη σε μεγάλα δημόσια έργα. Τα οικονομικά προβλήματα όμως δεν άργησαν να εμφανιστούν, η αποπληρωμή δανείων ήταν μία δύσκολη υπόθεση ενώ οι τραπεζικές πιέσεις ολοένα και αυξάνονταν. Παράλληλα, αναλάβαμε και τους Ολυμπιακούς αγώνες το 2004, μαζί με μεγάλες οικονομικές υποχρεώσεις. Ο Ελληνικός λαός έδωσε τα πάντα και στην ανθρωπότητα χάρισε τους καλύτερους αγώνες όλων των εποχών, κάνοντας τη χώρα να “πετάει στα σύννεφα” ξεχνώντας το πρόσφατο παρελθόν της. Από το 2005 όμως, και μετά άρχισαν να φαίνονται τα διαρθρωτικά προβλήματα της χώρας μας. Η ανταγωνιστικότητα της εργασίας άρχισε να πέφτει, η ανάπτυξη άρχισε να μειώνεται, τα ελλείμματα να αυξάνονται και το δημόσιο χρέος να διογκώνεται (Κωβαίος, 2010). Και όσο αυτός ο φαύλος κύκλος συνεχιζόταν τόσο το δημόσιο δανειζόταν για να χορηγεί ‘κοινωνικές’ παροχές με σκοπό να αναπληρώσει την αγοραστική δύναμη που χανόταν λόγω της έλλειψης της ανταγωνιστικότητας. Έτσι σύντομα το κράτος άρχισε να δανείζεται μεγάλα ποσά κυρίως από το εξωτερικό. Ποσά που προστίθενται σε ένα μεγάλο δημόσιο χρέος. Συνεπώς, η νέα οικονομική κρίση του 2007 άρχισε να φαίνεται πολύ πριν ξεσπάσει. Το χρέος επιχειρήσεων και νοικοκυριών στην Ελλάδα το 2007, προσέγγισε τα 185,046 δις. ευρώ και σε σύγκριση με το αντίστοιχο τετράμηνο του 2006 αυξήθηκε κατά 19,2% (INE 2007). Ειδικότερα, τα χρέη των νοικοκυριών σε στεγαστικά και καταναλωτικά δάνεια, στο τέλος του πρώτου τετράμηνου του 2007 ανήλθαν σε 91,4 δις. ευρώ σημειώνοντας αύξηση κατά 24,7% σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του 2006. Παράλληλα, σημαντική εξέλιξη στο πεδίο του δανεισμού των

νοικοκυριών στην χώρα μας, αποτελεί το γεγονός ότι το 2007 στην Ελλάδα το 50% των εργαζομένων ηλικίας 31-47 ετών, έχει δανειοδοτηθεί με προοπτική εξόφλησης των δανείων στα 65 έτη της ηλικίας τους, δηλαδή γύρω από το έτος συνταξιοδότησής τους (INE 2007). Συγκεκριμένα στην Ελλάδα, όπου παρατηρείται ένα από τα υψηλότερα ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας, το εν λόγω ποσοστό αυξήθηκε από το 49% το δ' τρίμηνο του 2007 στο 71% το πρώτο τρίμηνο του 2014. Η τάση αυτή είναι εξαιρετικά ανησυχητική, σημειώνει ο ΟΟΣΑ, τόσο για τις επιπτώσεις που έχει στα άτομα που βρίσκονται για μεγάλη περίοδο εκτός αγοράς εργασίας όσο και για τις ενδεχόμενες συνέπειες στην αύξηση της δομικής ανεργίας ως αποτέλεσμα της απαξίωσης των ικανοτήτων και της μείωσης των κινήτρων για αναζήτηση εργασίας.

Ετήσια πτώση πάνω από το 5% έχει σημειώσει ο μέσος μισθός στην Ελλάδα από το 2009 μέχρι σήμερα, αποτελώντας μια από τις χώρες του ΟΟΣΑ με τη μεγαλύτερη πτώση μισθών. Το μεγαλύτερο πλήγμα δέχτηκε ο ιδιωτικός τομέας (3,4% ανά έτος), ενώ μικρότερος ήταν ο αντίκτυπος στο δημόσιο με ετήσια μέση πτώση μισθών 1,9%.

Ενώ η απότομη πτώση στους μισθούς στην Ελλάδα βοήθησε στην μερική αντιστροφή του χάσματος στο κόστος ανά μονάδα εργασίας σε σχέση με την Γερμανία αλλά και στην αποκατάσταση της ανταγωνιστικότητας, η αύξηση της παραγωγικότητας παρέμεινε αρνητική από την έναρξη της κρίσης, σημειώνει ο οργανισμός.

Έτσι, σε μία προσέγγιση του κύκλου ζωής του νέου εργαζόμενου, περιορίζεται σημαντικά η περίοδος κάποιας αποταμίευσης του εισοδήματός του, την οποία, κατά κανόνα, χρησιμοποιεί για να χρηματοδοτεί την συνταξιοδοτική του ζωή. Με αυτή την εξέλιξη ο νέος εργαζόμενος που έχει δανειοδοτηθεί με τους προαναφερόμενους όρους αποπληρωμής του δανείου, θα εισέρχεται από την περίοδο του δανεισμού στην περίοδο της σύνταξης. Την οποία, εκ των πραγμάτων, θα αδυνατεί να χρηματοδοτήσει με ότι αυτό συνεπάγεται για την ποιότητα του βιοτικού του επιπέδου. Η αυξημένη χρέωση εκθέτει τα νοικοκυριά στον κίνδυνο όχι μόνο του πληθωρισμού και των επιτοκίων αλλά και σε άλλους παράγοντες κινδύνου, όπως είναι οι αβεβαιότητες που αφορούν την απασχόλησή των μελών τους καθώς και το μελλοντικό τους εισόδημα.

1.2 ΜΕΤΡΗΣΗ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Στην Ελλάδα η μέτρηση της ανεργίας γίνεται από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος (ΕΣΥΕ) και τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.), σύμφωνα με διεθνείς κανόνες που έχουν οριστεί από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ). Πιο συγκεκριμένα, η Ε.Σ.Υ.Ε. μετράει την ανεργία με διάφορα δεδομένα που συλλέγονται με ερωτηματολόγια από ένα μεγάλο αριθμό νοικοκυριών που επιλέγονται τυχαία σε μηνιαία βάση. Σύμφωνα με τις απαντήσεις από αυτά τα ερωτηματολόγια, τα άτομα κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες:

Α) Εργαζόμενοι,

Β) Άνεργοι, και

Γ) Άτομα Εκτός Εργατικού Δυναμικού.

Η ανεργία μετριέται σε ποσοστό και ισχύει η παρακάτω σχέση:

Ποσοστό Ανεργίας =(Αριθμός Ανέργων/Εργατικό Δυναμικό)*100

Το εργατικό δυναμικό είναι το άθροισμα των απασχολούμενων και των ανέργων και το ποσοστό ανεργίας είναι το ποσοστό του εργατικού δυναμικού που είναι άνεργο.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 1 (Β) έχουμε και τον Πίνακα 2 που παρουσιάζει το μέσο ετήσιο ποσοστό για τα έτη 1998-2015. Διαπιστώνουμε λοιπόν, ότι το 2008 που είχαμε το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας είναι ευνόητο εδώ να έχουμε την υψηλότερη τιμή εργατικού δυναμικού που φτάνει τα 92,3%. Αντίθετα, βλέπουμε ότι το ενεργό εργατικό δυναμικό μειώνεται στο 87,8% για το έτος 2010 με την ανεργία όπως αναφέραμε και παραπάνω να φτάνει το 12%.

ΜΕΣΟ ΕΤΗΣΙΟ ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ	ΕΤΗ
88,8%	1998
87,8%	1999
89,2%	2000
91,1%	2001
91,7%	2002
90,5%	2003
87,8%	2004
84,0%	2005
86,0%	2006
88,0%	2007
92,0%	2008
92,5%	2009
93,0%	2010
87,8	2011
85,2	2012
76,5	2013
73,6	2014
74,3	2015

Πίνακας 2: Μέσο ετήσιο ποσοστό εργατικού δυναμικού (1998-2015)

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού

Η ανεργία λοιπόν, μετριέται σαν ποσοστό του εργατικού δυναμικού και προτιμάται να είναι όσο το δυνατό μικρότερη. Διότι ένα υψηλό ποσοστό ανεργίας σημαίνει ότι η οικονομία δεν είναι ικανή να απασχολήσει μεγάλο μέρος του εργατικού δυναμικού της. Πρέπει βέβαια να σημειωθεί ότι με τον τρόπο που γίνεται η μέτρηση της ανεργίας δεν λαμβάνεται υπόψη η ετεροαπασχόληση και γενικά η κρυμμένη ανεργία, δηλαδή το να απασχολείται κάποιος σε εργασίες που είτε δεν έχουν καμία συνάφεια με τις σπουδές του είτε έχουν πολύ μικρή, κυριαρχεί στις τάξεις των πτυχιούχων, καθώς περιλαμβάνει περίπου τέσσερις στους δέκα. Μάλιστα στον τομέα της ετεροαπασχόλησης η Ελλάδα κατέχει σήμερα τη δεύτερη θέση σε πανευρωπαϊκό επίπεδο (Πατρίς, 2015). Για το λόγο αυτό ο συντελεστής ανεργίας δεν αποτελεί έναν απόλυτα αξιόπιστο δείκτη της σοβαρότητας τους προβλήματος της ανεργίας.

Στο παρακάτω διάγραμμα φαίνεται καθαρά η εξέλιξη του ποσοστού της ανεργίας κατά μήνα από τον Φεβρουάριο 2013 έως και τον Φεβρουάριο 2015

1.3 ΟΡΙΣΜΟΣ

Δεν είναι λίγες οι φορές που έχουμε αναρωτηθεί, ως απλοί πολίτες αλλά και ως παράγοντες (με οποιονδήποτε τρόπο) της οικονομικής ζωής του τόπου, αν τα επίσημα διαθέσιμα στοιχεία που χρησιμοποιούνται για τη μέτρηση της ανεργίας, είναι ορθά και ακολούθως, καταλήγουν σε ασφαλή συμπεράσματα. Τι σημαίνει δηλαδή, για τον σκεπτόμενο ενεργό πολίτη, η ανακοίνωση στον τύπο ότι η ανεργία είναι «τόσο τοις εκατό» και κυρίως τι σημαίνει, για τον νέο, που αναζητά με αγωνία την ένταξη του στον εργασιακό χώρο. Σύμφωνα λοιπόν, με τον επικρατέστερο ορισμό της έννοιας αυτής, που παίρνουμε από την Οικονομική Θεωρία, «ανεργία ονομάζεται η κατάσταση που καταγράφεται σε μια οικονομία, όταν μέλη του εργατικού δυναμικού της, επιθυμούν να εργασθούν, αλλά δεν μπορούν να βρουν εργασία» (Βικιπαίδεια). Πιο αναλυτικά, ανεργία μπορούμε να πούμε ότι είναι η αδυναμία εξεύρεσης εργασίας αμειβόμενης και ανάλογης με τα προσόντα, τις ικανότητες και τις κλίσεις του ατόμου. Οι άνεργοι χωρίζονται σε διάφορες κατηγορίες. Τα άτομα πάνω από μια ορισμένη ηλικία που κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς ήταν:

- ✚ χωρίς εργασία, δηλαδή, δεν ήταν σε καθεστώς εξαρτημένης εργασίας ή αυτοαπασχόλησης.
- ✚ διαθέσιμοι για εργασία, δηλαδή, ήταν διαθέσιμοι για εξαρτημένη
- ✚ εργασία ή αυτοαπασχόληση κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς,
- ✚ σε αναζήτηση εργασίας, δηλαδή, είχαν κάνει συγκεκριμένες κινήσεις σε μια καθορισμένη πρόσφατη περίοδο αναζητώντας εξαρτημένη εργασία ή αυτοαπασχόληση
- ✚ άτομα προσωρινά απόντα από την εργασία τους χωρίς επίσημη νομική δέσμευση εργασίας, που ήταν διαθέσιμα για εργασία κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς ή αναζητούσαν εργασία, πρέπει να θεωρούνται άνεργοι σύμφωνα με τον επίσημο ορισμό της ανεργίας, και
- ✚ σπουδαστές, ασχολούμενοι με τα οικιακά και λοιποί που συμμετείχαν κυρίως σε μη οικονομικές δραστηριότητες κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, πρέπει να θεωρούνται άνεργοι με την ίδια λογική που ισχύει για τις άλλες κατηγορίες ανέργων και να προσδιορίζονται χωριστά, όπου αυτό είναι δυνατόν.

Δίνοντας και μια στατική σχέση στον ορισμό, θα μπορούσαμε να πούμε ότι με τον όρο απασχόληση, προσδιορίζεται το ποσοστό του εργατικού δυναμικού (εργατικό δυναμικό) που σε μια δεδομένη στιγμή συμμετέχει ενεργά στην παραγωγική διαδικασία. Σε μια δεδομένη χρονική στιγμή το σύνολο του εργατικού δυναμικού αποτελείται από όσους έχουν εργασία (απασχολούμενοι) και εκείνους που δεν απασχολούνται (άνεργοι) αλλά έχουν δηλώσει ότι επιθυμούν και είναι διαθέσιμοι να εργασθούν.

Έχουμε λοιπόν τη σχέση:

ΑΝΕΡΓΟΙ = ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ-ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ

Ο άνεργος όμως, ως ορολογία, διαφέρει από το λεγόμενο «άεργο», ο οποίος, αφορά κάποιο πρόσωπο που δεν έχει δουλειά αλλά ούτε και ενδιαφέρεται να δουλέψει. Στη διεθνή βιβλιογραφία και πρακτική υπάρχει και ο όρος «αποθαρρημένοι εργαζόμενοι» που αναφέρεται σε πρόσωπα που επιθυμούν να δουλέψουν, αλλά δεν έχουν κάνει καμία προσπάθεια στις τελευταίες τέσσερις εβδομάδες, είτε γιατί δεν υπάρχουν εργασίες, είτε γιατί αδυνατούν να προσληφθούν σε κάποια εργασία, εξαιτίας ενός προσωπικού παράγοντα, όπως η ηλικία, το φύλο ή η έλλειψη ειδίκευσης. Αφού οι «αποθαρρημένοι εργαζόμενοι» δεν έχουν προσπαθήσει συστηματικά να βρουν εργασία, υπολογίζονται έξω από το εργατικό δυναμικό. Με βάση διεθνείς εκτιμήσεις, αν υπολογιστεί αυτή η κατηγορία, τότε η επίσημη καταγραφή της ανεργίας θα πρέπει να αυξηθεί κατά 1%-1,5% περίπου (Δεσυσόπουλος, 2000).

Σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο αριθμός και το ποσοστό των ανέργων αναφέρεται στα άτομα εκείνα που εγγράφονται ως άνεργοι στα γραφεία εργασίας των υπηρεσιών απασχόλησης. Στην Ελλάδα, οι άνεργοι εγγράφονται στα γραφεία εργασίας του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ). Όσοι έχουν τις κατάλληλες προϋποθέσεις προϋπηρεσίας ως μισθωτοί επιδοτούνται για ορισμένους μήνες μετά την απόλυσή τους, ανάλογα με το χρόνο της προϋπηρεσίας τους. Τα γραφεία εργασίας παρέχουν πληροφόρηση στους ανέργους, επιδοτούμενους ή μη, για κενές θέσεις εργασίας στην ευρύτερη περιοχή που καλύπτουν τοπικά. Συναφής έννοια προς την ανεργία είναι και η υποαπασχόληση, που σημαίνει ότι ένα άτομο, παρόλο που μπορεί και επιθυμεί να απασχολείται πλήρως με το ισχύον ωράριο της εβδομαδιαίας εργασίας, στην πραγματικότητα απασχολείται λιγότερες ώρες (Δεσυσόπουλος, 2000). Η περίπτωση αυτή αφορά ιδιαίτερα τους αγρότες, τους αυτοαπασχολούμενους ή τους ελεύθερους επαγγελματίες.

Συχνή αναφορά γίνεται επίσης και στην ανεργία μακράς διάρκειας που αναφέρεται στους εργαζόμενους οι οποίοι δυσκολεύονται να βρουν εργασία και βρίσκονται εκτός απασχόλησης για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Αυτό αφορά ιδιαίτερα τους νέους, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, τους ανειδίκευτους και τους ηλικιωμένους εργαζόμενους που έχουν χάσει προηγούμενη εργασία τους. Οι ως άνω κατηγορίες εργαζομένων είναι οι πρώτες που πλήττονται από την ανεργία, ενώ βρίσκουν σοβαρά εμπόδια για την επαγγελματική τους αποκατάσταση. Ένας ακόμα όρος, που χρησιμοποιείται αρκετά συχνά είναι «η ετεροαπασχόληση, που αναφέρεται σε άτομα τα οποία, ενώ απέκτησαν μια συγκεκριμένη εκπαίδευση, απασχολούνται σε διαφορετικό κλάδο» (Δεσυσόπουλος, 2000). Το φαινόμενο αυτό παρουσιάζει ιδιαίτερη οξύτητα σε χώρες όπως η Ελλάδα, όπου υπάρχει έντονη ανισοροπία ανάμεσα στην ζήτηση και στην προσφορά ειδικοτήτων εξ' αιτίας της αδυναμίας των εκροών του εκπαιδευτικού συστήματος να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις και τις προοπτικές της αγοράς εργασίας. Έτσι, ενώ σε ορισμένα επαγγέλματα και ειδικότητες υπάρχει υπερπροσφορά εργασίας που δεν καλύπτεται από τη ζήτηση, το αντίθετο συμβαίνει σε άλλες περιπτώσεις. Το φαινόμενο αυτό συνδέεται και με τη διαρθρωτική ανεργία που αναλύεται και πιο κάτω.

Γνωστός είναι επίσης και ο όρος «πολυαπασχόληση», ο οποίος σημαίνει ότι ένας εργαζόμενος απασχολείται ταυτόχρονα και σε δεύτερη ή σε περισσότερες εκτός της κύριας εργασίες» (Κατσάνεβας, 2002). Εκτιμάται ότι 15-20% των απασχολούμενων εμπίπτει σ' αυτή την κατηγορία. Η ίδια περίπτωση αφορά κυρίως τους εργαζόμενους σε εποχικά επαγγέλματα όπως ο τουρισμός, η γεωργία, η οικοδομή, που στην Ελλάδα έχουν αυξημένη παρουσία, καθώς και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. <3>

1.4 ΕΙΔΗ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

1.4.1 Διαρθρωτική ή Δομική Ανεργία

Η διαρθρωτική ή δομική ανεργία οφείλεται στην αναντιστοιχία ανάμεσα στο είδος της ζήτησης και της προσφοράς εργασίας (Κέντρο Μαρξιστικών Ερευνών, 1996). Αυτό σημαίνει ότι σε μια δεδομένη χρονική στιγμή, σε μια συγκεκριμένη περιοχή, υπάρχουν κενές θέσεις εργασίας για ορισμένα επαγγέλματα, ειδικότητες, φύλο και ηλικία, για τις οποίες δεν βρίσκονται αντίστοιχα τα κατάλληλα πρόσωπα. Αντίθετα, μπορεί να υπάρχουν αρκετά άτομα ενός ορισμένου φύλου και ηλικίας, επαγγέλματος ή ειδικότητας για τα οποία να μη βρίσκεται ανάλογη κενή θέση εργασίας. Ως παράδειγμα αναφέρεται ότι μπορεί να υπάρχει μια κενή θέση εργασίας για εκπαιδευμένους χειριστές προσωπικών υπολογιστών με γνώσεις λογιστικής, αλλά τα πρόσωπα που ζητούν δουλειά στην τοπική αγορά εργασίας να μη διαθέτουν αυτά τα προσόντα. Στη Βέροια, για παράδειγμα, μπορεί να ζητούν χειριστές γεωργικών μηχανημάτων και στο Ηράκλειο Κρήτης ξεναγούς. Αν τα πρόσωπα που διαθέτουν τις ειδικότητες αυτές είναι αντιστρόφως διαθέσιμα στις ως άνω δύο περιοχές, εκτός κι αν πληροφορηθούν τις κενές θέσεις και επιθυμούν τη μετεγκατάστασή τους, πράγμα μάλλον δύσκολο, τότε είναι φυσικό να προκύψει το φαινόμενο της διαρθρωτικής ανεργίας.

Η διαρθρωτική ανεργία συσσωρεύεται κατά κύριο λόγο σε ειδικές κατηγορίες και ομάδες ατόμων, που είτε είναι ανειδίκευτοι είτε έχουν υποστεί θεωρητική και όχι πρακτική εκπαίδευση, ή η ειδικότητά τους δεν ζητείται πλέον στην αγορά εργασίας λόγω και των τεχνολογικών εξελίξεων. Στη χώρα μας, αυτή η μορφή της ανεργίας παρουσιάζεται ιδιαίτερα οξυμένη εξαιτίας της σοβαρής αναντιστοιχίας των εκροών του εκπαιδευτικού συστήματος προς τη διάρθρωση της οικονομίας και τις συνακόλουθες τάσεις της αγοράς εργασίας. Βασικό αίτιο μιας τέτοιας διαπίστωσης είναι η έλλειψη κατάλληλου επαγγελματικού προσανατολισμού και ορθολογικού προγραμματισμού της εκπαίδευσης και του ανθρώπινου δυναμικού, ώστε να συμπίπτει, στο μέτρο του εφικτού, η ζήτηση με την προσφορά επαγγελματιών. Επίσης, ευθύνες μπορούν να αποδοθούν:

1. Στη θεωρητική κατεύθυνση της παιδείας και στην υποβάθμιση της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης,
2. Στην έντονη αστικοποίηση του πληθυσμού και στον υπερσυγκεντρωτισμό του πληθυσμού.
3. Στην παραμέληση στο παρελθόν της περιφερειακής ανάπτυξης,
4. Στις επικρατούσες κοινωνικές αξίες που θεωρούν τα τεχνικά επαγγέλματα ως παρακατιανά, και
5. Στην επιδίωξη μιας μόνιμης θέσης στο δημόσιο, συνήθως με την αρωγή και των παραδοσιακών κυκλωμάτων πολιτικής πελατείας και πατρωνίας.

Συνδεδεμένη, επίσης, με τη διαρθρωτική ανεργία είναι και η επονομαζόμενη «τεχνολογική ανεργία», που οφείλεται στην ανεργία που προκύπτει από την απώλεια θέσεων εργασίας εξαιτίας της τεχνολογικής πρόοδου. Η τεχνολογική πρόοδος αυξάνει την παραγωγικότητα κεφαλαίου και διαφοροποιεί τις κατευθύνσεις της ανάπτυξης με συνέπεια τη βραχυπρόθεσμη

και μεσοπρόθεσμη μείωση των αναγκών σε θέσεις εργασίας. Οι επιπτώσεις αυτές της νέας τεχνολογίας στην απασχόληση είναι ευρείας έκτασης και πολυδιάστατες. Έχουν επηρεάσει σημαντικά όλες τις παραγωγικές διαδικασίες, τις υπηρεσίες και τις επικοινωνίες. Πιο συγκεκριμένα, η χρήση και η ανάπτυξη των μικροηλεκτρονικών έχει, ως συνέπεια, απώλειες αλλά και κέρδη στις θέσεις εργασίας διαφόρων τομέων, αλλαγές στη ζήτησή τους και μεταβολές στο περιεχόμενο των αντικειμένων ορισμένων επαγγελμάτων. Έτσι, κάθε προσπάθεια ανάλυσης των επιπτώσεων της μικροηλεκτρονικής στην απασχόληση θα πρέπει να βασίζεται σε τρεις κύριες πλευρές:

- ✚ Στην επίδραση πάνω στο συνολικό μέγεθος της απασχόλησης
- ✚ Στην αλλαγή της δομής της απασχόλησης, και
- ✚ Στο χρονοδιάγραμμα της αλλαγής.

1.4.2 Ανεργία Τριβής

Η ανεργία τριβής οφείλεται στην αδυναμία της ζήτησης για ορισμένα επαγγέλματα ή ειδικότητες να συμπέσει ταυτόχρονα με την αντίστοιχη προσφορά εργασίας εξαιτίας της έλλειψης πληροφόρησης ανάμεσα στους εργοδότες και τους μισθωτούς.

Αυτό αφορά περιπτώσεις όπου μια επιχείρηση ζητά έναν εργαζόμενο σε μια ειδικότητα και δεν τον βρίσκει, παρόλο που στην ίδια περιοχή και την ίδια περίοδο υπάρχει τέτοιος εργαζόμενος που θα δεχόταν τη θέση, αλλά αγνοεί την ύπαρξη της. Σε όλες τις χώρες υπάρχει λογικά ένα ορισμένο ποσοστό ανεργίας 1-2,5%, κάτω από το οποίο η ανεργία δεν μπορεί να πέσει και το οποίο οφείλεται στο φαινόμενο της ανεργίας τριβής. Αυτό το πρόβλημα της έλλειψης πληροφόρησης ως ένα βαθμό καλύπτεται από τα γραφεία εργασίας των υπηρεσιών απασχόλησης όπως ο ΟΑΕΔ, είτε από τις μικρές αγγελίες ή από προσωπικές επαφές και γνωριμίες. Υποστηρίζεται ότι η ανεργία τριβής, εφ' όσον δεν ξεπερνά το 3%, μπορεί να προσφέρει και θετικές υπηρεσίες στην οικονομία, γιατί η μετακίνηση εργαζομένων είναι πιθανό να επανατοποθετήσει σε πιο ορθολογική βάση τους κατάλληλους ανθρώπους στις κατάλληλες θέσεις και να βελτιωθεί η συνολική παραγωγικότητα της οικονομίας. Ειδικότερα για τους πιο ικανούς εργαζόμενους, η αναζήτηση νέων ευκαιριών εργασίας μπορεί να τους οδηγήσει σε μια περισσότερο προσοδοφόρα επαγγελματική σταδιοδρομία.

Όμως ιδιαίτερα σε περιόδους ύφεσης της οικονομίας, η αυξημένη κινητικότητα στην αγορά εργασίας μπορεί να έχει σοβαρά αρνητικά αποτελέσματα, αφού πολλοί εργαζόμενοι θα

δυσκολευτούν να βρουν κατάλληλες νέες εργασίες και κατά συνέπεια θα αυξηθεί η ανεργία τριβής και κατ' επέκταση και η συνολική ανεργία. <3>

1.4.3. Κυκλική ή Εποχιακή Ανεργία

Η κυκλική ανεργία συνδέεται στενά με τις αυξομειώσεις του οικονομικού κύκλου. Σε περιόδους ανόδου του οικονομικού κύκλου η ανεργία μειώνεται καθώς η επέκταση της κατανάλωσης και της παραγωγής ωθεί τις επιχειρήσεις να προσλάβουν προσωπικό με συνέπεια να μειωθεί η ανεργία.

Το αντίθετο συμβαίνει με την πτώση του οικονομικού κύκλου, αφού η επικρατούσα ύφεση έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των πωλήσεων, έτσι ώστε οι επιχειρήσεις να υποχρεώνονται να μειώσουν το προσωπικό τους με συνέπεια να αυξάνεται η ανεργία. Η κυκλική ανεργία, που αποκαλείται επίσης και «ανεργία ανεπαρκούς ζήτησης», μπορεί να παρουσιάσει μεγάλες διακυμάνσεις από χρόνο σε χρόνο ανάλογα με τις διαχρονικές διακυμάνσεις του οικονομικού κύκλου. Ειδική περίπτωση της κυκλικής ανεργίας είναι η εποχική ανεργία, η οποία συνδέεται με τις διακυμάνσεις της οικονομίας που οφείλονται στις εποχικές μεταβολές. Στη χώρα μας η δομή της οικονομίας είναι τέτοια, ώστε να κυριαρχούν τομείς με έντονη εποχικότητα, όπως η γεωργία, η ναυτιλία, ο τουρισμός και η οικοδομή. Κατά συνέπεια, ανάλογα υψηλή είναι και η εποχική διακύμανση ενός σημαντικού μέρους της απασχόλησης και της ανεργίας. Κατά κανόνα, στην ευρύτερη θερινή περίοδο αυξάνεται η απασχόληση και μειώνεται η ανεργία, ενώ συμβαίνει το αντίθετο στους χειμερινούς μήνες. Αυτό γίνεται διότι τους θερινούς μήνες διευρύνεται η οικονομική ζωή, αυξάνουν οι μισθοί, τα κέρδη, οι πωλήσεις αγαθών, η ζήτηση υπηρεσιών και η προσφορά εργασίας. Έτσι δημιουργούνται περισσότερες θέσεις εργασίας και μπορούν πιο εύκολα να βρουν δουλειά και άτομα που ήταν άνεργα. Το αντίθετο παρατηρείται σε περιόδους πτώσης του οικονομικού κύκλου, όταν, δηλαδή, έχουμε ύφεση της οικονομίας.

Τότε σε όλα τα παραπάνω μεγέθη συνήθως παρατηρείται μείωση, με συνέπεια να συρρικνώνονται οι θέσεις εργασίας, αρκετοί εργαζόμενοι να χάνουν τη δουλειά τους και άλλοι να βρίσκουν πιο δύσκολα εργασία, έτσι ώστε να διογκώνεται η ανεργία. <3>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Έχετε σκεφτεί πόσο σοβαρές μπορεί να είναι οι συνέπειες της ανεργίας στους εργαζόμενους, την οικονομία και την κοινωνία της χώρας γενικότερα; Πως επιδρά ο μαζικός και χρόνιος χαρακτήρας της στην κατάσταση, όχι μόνο των άμεσων θυμάτων του κεφαλαίου, των ανέργων, μα σε όλη την εργατική τάξη και συνολικά στους εργαζόμενους;

Η ανεργία φέρνει εφιαλτικό άγχος, απογοήτευση, πτώση του βιοτικού επιπέδου μέρους της εργατικής τάξης. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας παρουσιάζονται στις ηλικίες έως 29 ετών. Στις μέρες μας η ανεργία δεν αποτελεί μία θεωρητική απειλή για τον νέο, αλλά είναι πραγματικότητα. Η συνεχώς αυξανόμενη ανεργία οδηγεί ένα μεγάλο μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού στη φτώχεια, και σε κάποιες περιπτώσεις στον κοινωνικό αποκλεισμό. Πρόσφατες έρευνες δείχνουν ότι στην Ελλάδα, ενώ η ανεργία συνεχώς αυξάνεται, οι νέοι δεν βιώνουν τόσο έντονο το φαινόμενο

του κοινωνικού αποκλεισμού σε σχέση με τους υπόλοιπους άνεργους Ευρωπαίους, καθώς οι Έλληνες συνεχίζουν να υποστηρίζονται οικονομικά από τις οικογένειές τους, παραμένοντας σε ένα καθεστώς εξάρτησης από αυτές. Το γεγονός ότι στη χώρα μας, όπως στις περισσότερες χώρες της Νότιας Ευρώπης οι νέοι παραμένουν στο πατρικό σπίτι ή συνεχίζουν να καλύπτουν τις ανάγκες τους με χρήματα των γονιών, εμποδίζει τις διαδικασίες αυτονόμησης, καθώς δύσκολα μπορεί να αποφύγει κανείς την εμπλοκή των γονέων στη ζωή του. Στην περίπτωση αυτή, παραμένει κανείς σε ένα στάδιο «παρατεταμένης εφηβείας», η οποία τον προστατεύει μεν από τον κοινωνικό αποκλεισμό που μπορεί να δημιουργήσει η ανεργία, τον εμποδίζει όμως να ανεξαρτητοποιηθεί συναισθηματικά και να αναλάβει την ευθύνη της ζωής του σε επαγγελματικό και προσωπικό επίπεδο. Αναμφίβολα η οικονομική ανεξαρτητοποίηση δεν επιφέρει πάντα και τη συναισθηματική. Ωστόσο, είναι αυτή που βοηθάει να συνειδητοποιήσει κανείς ότι «οι γονείς τελείωσαν» και να αρχίσει να παίρνει αποφάσεις ο ίδιος για τη ζωή του. Πώς όμως μπορεί να το πετύχει αυτό κάποιος σε μία περιορισμένη αγορά εργασίας; Σαφώς και ζούμε σε δύσκολους καιρούς. Σε ευνοούμενους καιρούς ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός συνδυάζεται με τις επαγγελματικές ευκαιρίες. Στην εποχή μας όμως, η δυνατότητα αυτή δεν δίνεται, και στην περίπτωση αυτή κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει τη δυσφορία που αισθάνεται ο νέος άνεργος. Μεγαλώνουμε με την αντίληψη πως μπορούμε να ασκήσουμε με τις πράξεις μας κάποιο έλεγχο σε αυτά που συμβαίνουν, και αυτό είναι το μόνο που σε κανονικές συνθήκες ενισχύει τα αισθήματα της αυτοεκτίμησης, και αποτελεί «αντίδοτο» ενάντια στην κατάθλιψη. Η κατάσταση της ανεργίας σαφώς και είναι μία δύσκολη περίοδος, που μπορεί να φέρει πολύ στρες. Είναι όμως μία ευκαιρία να αναρωτηθεί κανείς για το μέλλον του και το πώς θέλει να ζήσει τη ζωή του. Από μόνη της η ανεργία δεν είναι αρκετή για να νιώσει κανείς χαμηλή αυτοεκτίμηση και έλλειψη εμπιστοσύνης στον εαυτό του. Ανάξιος και απομονωμένος αισθάνεται όταν παγιδεύεται και παγώνει σε μία στάση ότι οι άλλοι αποφασίζουν για αυτόν.

Τον επαγγελματικό σχεδιασμό πρέπει να τον παίρνει κανείς στα χέρια του δείχνοντας φαντασία για να βρει αυτό που του ταιριάζει, αλλά και χωρίς να διστάζει να απευθύνεται σε πρόσωπα και υπηρεσίες που υπάρχουν και μπορούν να βοηθήσουν.

2.1 Η Ανταγωνιστικότητα προς όφελος της ανεργίας

Η ανεργία όπως έχουμε αναφέρει και παραπάνω, είναι η χειρότερη μορφή κοινωνικής αδικίας, γιατί αποτελεί σπατάλη του πολυτιμότερου πόρου που διαθέτουμε, του ανθρώπινου δυναμικού. Η εισαγωγή νέων τεχνολογιών, η συρρίκνωση του πρωτογενούς τομέα παραγωγής και η εισαγωγή φτηνής αλλοδαπής εργατικής δύναμης έχει οδηγήσει τη χώρα μας σε μεγάλο ανταγωνιστικό πρόβλημα. Στα πλαίσια λοιπόν, αξιολόγησης της οικονομικής ανάπτυξης, που επιδιώκει η χώρα μας προκειμένου να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις του παγκοσμιοποιημένου περιβάλλοντος και να επιβιώσει, η ανταγωνιστικότητα αποτελεί κυρίαρχο ενδιάμεσο στόχο για την επίτευξη και υλοποίηση οικονομικών και μη βασικών στόχων της, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Θα πρέπει ωστόσο να λάβουμε υπόψη μας ορισμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που επηρεάζουν αρνητικά τη χώρα μας για τις προοπτικές εξέλιξης της ανεργίας.

- ✚ Αρχικά, οι απασχολούμενοι εξηρημένης εργασίας αντιπροσωπεύουν μόνο το 1/3 του ενεργού πληθυσμού, οι περισσότεροι δε από αυτούς απασχολούνται στον ευρύτερο Δημόσιο τομέα.
- ✚ Υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός αυτοαπασχολουμένων, περίπου ίσος με αυτόν των μισθωτών. Το ποσοστό των αυτοαπασχολουμένων στον ενεργό πληθυσμό είναι επίσης το υψηλότερο στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Και τέλος,
- ✚ Παρατηρείται εκτεταμένη προσφυγή στη διπλή απασχόληση, συνήθως στη μεγάλη παραοικονομία, που δεν καταγράφεται.

Τα παραπάνω χαρακτηριστικά έχουν σημαντικές επιδράσεις στις προοπτικές της απασχόλησης και της ανεργίας. Εκτιμάται ότι, ο αγροτικός πληθυσμός θα συνεχίσει να συρρικνώνεται στο μέλλον καθώς είναι βέβαιο ότι οποιαδήποτε αύξηση της παραγωγής στον τομέα θα επιτευχθεί με αύξηση της παραγωγικότητας και μείωση της απασχόλησης, όπως συμβαίνει ήδη τα τελευταία χρόνια. Αυτό θα περιορίσει το ποσοστό των αυτοαπασχολουμένων και θα δημιουργήσει αυξημένες ανάγκες για νέες θέσεις εργασίας στον δευτερογενή και τριτογενή τομέα της οικονομίας. Εξάλλου, ο Δημόσιος τομέας, που χρησιμοποιήθηκε για μια μακρά περίοδο ως υποδοχέας ενός μεγάλου αριθμού ανέργων δεν μπορεί πλέον να λειτουργήσει σε αυτή την κατεύθυνση. Αλλά ούτε και η παραοικονομία μπορεί να παίξει αυτό τον ρόλο, καθώς οι δυνατότητες της να αναπτυχθεί περιορίζονται.

Αντίθετα, είναι πιθανότερο να μειωθεί ο αριθμός των απασχολουμένων τόσο στον Δημόσιο τομέα όσο και στην παραοικονομία, διευρύνοντας ακόμη περισσότερο τις ανάγκες για νέες θέσεις εργασίας στους παραγωγικούς τομείς της οικονομίας. Με βάση τα δεδομένα αυτά, μόνη διέξοδος για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας είναι η ανάπτυξη του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα. Παραμένει ωστόσο ανοικτό το ζήτημα της ανταπόκρισης της απασχόλησης στην άνοδο της παραγωγής, κατά πόσο δηλαδή η ποσοτική διεύρυνση της παραγωγής θα οδηγήσει στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Έως πρόσφατα, τόσο ο δευτερογενής όσο και ο τριτογενής τομέας της οικονομίας επετύγχαναν τη μεγέθυνση τους με αύξηση της παραγωγικότητας αλλά και διεύρυνση της απασχόλησης. Η ένταση όμως της ανταπόκρισης βαίνει συνεχώς μειωμένη και εκτιμάται ότι η τάση αυτή θα επιταθεί ακόμη περισσότερο στο μέλλον.

Για να αντισταθμισθεί όμως το φαινόμενο αυτό είναι απαραίτητο:

- ✚ Να προωθηθεί η ταχεία ανάπτυξη και των δύο τομέων και,
- ✚ Η αγορά εργασίας να λειτουργεί έτσι ώστε να ενθαρρύνει τις νέες ευέλικτες μορφές απασχόλησης, που θα καταστούν αναγκαίες.

Όμως στο περιβάλλον που διαμορφώνεται στη διεθνή οικονομία η ανάπτυξη μπορεί να υπάρξει μόνο αν είναι ανταγωνιστική. Για να μετατραπεί λοιπόν, η ανάπτυξη σε νέες θέσεις εργασίας πρέπει να ενισχυθούν οι δυνατότητες διεύρυνσης της απασχόλησης χωρίς δυσμενείς επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα, αλλά αντίθετα με βελτίωση της. Και τέλος, είναι ανάγκη να ενθαρρυνθεί αποφασιστικά ο εξαγωγικός προσανατολισμός των ελληνικών επιχειρήσεων,

γεγονός που όχι μόνο θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας, αλλά θα συμβάλει και στη στήριξη του εξωτερικού ισοζυγίου της χώρας. Η ανταγωνιστική ανάπτυξη όπως ήδη αναφέραμε αποτελεί τη μόνη μακροχρόνια και βιώσιμη λύση του προβλήματος της ανεργίας. Μεσοπρόθεσμα ωστόσο η κοινωνία δεν μπορεί να αδιαφορήσει για το μεγάλο πρόβλημα των ανέργων. Ένα δίκτυο κοινωνικής προστασίας είναι ασφαλώς απαραίτητο για να στηρίξει αυτούς που δεν μπορούν να επανενταχθούν στην παραγωγή. Εκείνο όμως που είναι πιο σημαντικό είναι η εισαγωγή μέτρων που στοχεύουν στη σύντομη και αποδοτική επανένταξη των ανέργων στην παραγωγική διαδικασία. Ουσιαστική προϋπόθεση για την αύξηση της απασχόλησης είναι η μείωση της γεωγραφικής, ποιοτικής ή ποσοτικής αναντιστοιχίας ανάμεσα στη ζήτηση και την προσφορά εργασίας.

Στην κατεύθυνση αυτή κεντρικό ρόλο έχουν η προσαρμογή του συστήματος επαγγελματικής κατάρτισης στις ανάγκες της παραγωγής, η ενίσχυση της κινητικότητας των εργαζομένων, η βελτίωση των διαδικασιών πληροφόρησης εργαζομένων και επιχειρήσεων και η άρση των δυσκαμψιών στην αγορά εργασίας, που αποθαρρύνουν σήμερα τις υφιστάμενες επιχειρήσεις να αυξάνουν το προσωπικό τους σε περιόδους που αυτό είναι αναγκαίο και παραγωγικό. Μέσα από τέτοιες παρεμβάσεις μπορεί να προκύψει ουσιαστική αύξηση της απασχόλησης.

2.2 Ανεργία και Ψυχική υγεία

Η ανεργία, πλήττει έντονα την ελληνική κοινωνία την τελευταία δεκαετία. Από ψυχολογικής άποψης η ανεργία είναι ένας σοβαρός ψυχοκοινωνικός παράγοντας στρες.

Οι άνεργοι έχουν χαμηλότερη αυτοπεποίθηση, νιώθουν απορριπτέοι από την κοινωνία και με τη σειρά τους αναπτύσσουν αισθήματα εχθρότητας για αυτή, βιώνουν χρόνια πικρία κι απογοήτευση και παρουσιάζουν συμπτώματα κατάθλιψης. Αναπτύσσεται μέσα τους η αίσθηση πως δεν μπορούν να πάρουν στα χέρια τους τα ηνία της ζωής τους κι έτσι ψαλιδίζουν τις προσδοκίες τους από τον εαυτό τους και τους άλλους. Ο άνεργος νιώθει δέος για τη ζωή, συχνά υποτιμά τις δυνάμεις του, νιώθει πλέγματα κατωτερότητας, ψάχνει να βρει διέξοδο, που οδηγεί πολλές φορές σε φυγή από την πραγματικότητα (Τούντας, 2010). Επιπλέον, η μακροχρόνια ανεργία κλονίζει την εμπιστοσύνη ενός ατόμου και οδηγεί σε αισθήματα ταπείνωσης και μοναξιάς, προκαλεί αλλαγές στη συμπεριφορά και στη δραστηριοποίηση. Πολλοί, αντιμετωπίζοντας ιδιαίτερα παρατεταμένη ανεργία, πέφτουν σε παθητικότητα και απελπισία. Η πρώτη συνέπεια της απώλειας της εργασίας είναι προφανώς η στέρηση μιας σταθερής πηγής εισοδημάτων απαραίτητη για την επιβίωση. Όμως, η παρατεταμένη κατάσταση ανεργίας έχει και άλλες δραματικές επιπτώσεις στην κοινωνική και ατομική ζωή των ανέργων, επιπτώσεις που, σε αρκετές περιπτώσεις, είναι πολύ πιο επώδυνες και καταστροφικές από την έλλειψη χρημάτων. Και ίσως γι' αυτό οι περισσότεροι ειδικοί επιμένουν ότι το πιο ουσιαστικό σύμπτωμα της απώλειας εργασίας δεν είναι τόσο η έλλειψη χρημάτων όσο η απώλεια της αυτοεκτίμησης και του αυτοσεβασμού.

Αυτή η διαβρωτική αίσθηση μιας «άχρηστης» και «επιφαλούς» ζωής στο περιθώριο της κοινωνίας οδηγεί τους άνεργους σε φαινομενικά απονενομημένες πράξεις, όπως το να περιφέρονται καθημερινά στον χώρο όπου εργάζονταν μέχρι πρόσφατα. Μία άλλη κατηγορία ανέργων είναι οι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας ή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που δυσκολεύονται να βρουν δουλειά μετά την αποφοίτησή τους. Συχνά παρατηρείται μια καθήλωση στην ιδιότητα του μαθητή ή του φοιτητή αντίστοιχα, σε συνάρτηση με τον τρόπο ζωής, τις αξίες,

την εικόνα τους και τις προσδοκίες τους από τον εαυτό τους. Όλα τα παραπάνω, σε κάποιες περιπτώσεις, μπορεί να εκφραστούν μέσα από ψυχοσωματικά προβλήματα ή να βρουν διέξοδο στον αλκοολισμό και στην κατάχρηση άλλων ουσιών, ακόμα και στη συμμετοχή σε αντικοινωνικές ομάδες και σε άλλες παραβατικές συμπεριφορές.

Τέλος, χαρακτηριστικά είναι και τα προβλήματα των άνεργων γονιών, η απογοήτευση, η πικρία, η αίσθηση ανικανότητας συντήρησης του εαυτού τους και της οικογένειάς τους δημιουργούν αμφιθυμικά συναισθήματα του ανέργου σε σχέση με την οικογένειά του, που μπορεί να εκφραστούν μέσα από συνεχή ευερεθιστότητα, συγκρούσεις, σεξουαλικές δυσλειτουργίες και τάσεις φυγής. <2> <9>

2.2.1 Η Ανεργία Στην Οικογένεια

Σύμφωνα με τον Ευάγγελο Καναβιτσά (2005), ψυχολόγο, «η εκπαίδευση και η οικογένεια μεγαλώνουν τα παιδιά δείχνοντάς τους ότι η αναμενόμενη και φυσιολογική πορεία της ζωής τους περιλαμβάνει οπωσδήποτε την εξάσκηση κάποιας εργασίας που αποτελεί και βασικό δομικό υλικό της προσωπικότητας ενός ανθρώπου. Τα παιδιά μεγαλώνοντας έχουν εσωτερικεύσει την αξία της σταθερής εργασίας στο μυαλό τους και χτίζουν όνειρα πάνω στην αξία αυτή. Όταν φτάνει η ώρα να εργαστούν και βλέπουν τις πόρτες της σταθερής εργασίας κλειστές, νιώθουν να ματαιώνονται από την κοινωνία και ταυτόχρονα να τη ματαιώνουν. Καλούνται να αναβάλουν τα όνειρά τους για λιγότερο ή περισσότερο χρόνο. Αυτό δημιουργεί μια, περισσότερο ή λιγότερο, παρατεταμένη διάσταση ανάμεσα τις προσδοκίες τους και στην αλήθεια της πραγματικότητάς τους, ανάμεσα στο ιδανικό και στο υπαρκτό, ανάμεσα στο «θέλω» και στο «μπορώ».

Αυτή η διάσταση είναι παράγοντας συνεχούς άγχους που μπορεί να οδηγήσει κάποιες επιρρεπείς προσωπικότητες στην ανάπτυξη ψυχοπαθολογίας». Συνεπώς, σύμφωνα με τον Καναβιτσά, η ισχυρή δομή της οικογένειας, απορροφά πολλούς από τους κραδασμούς που δημιουργεί η ανεργία και συχνά η όλη δυσαρέσκεια, το άγχος και η απογοήτευση του άνεργου σηκώνονται από τους δικούς της ώμους. Το ψυχολογικό βάρος λοιπόν, στο άνεργο μέλος είναι συνδεδεμένο με την ανικανότητα συντήρησης της οικογένειας, τη μείωση της πίστης και του σεβασμού από τα υπόλοιπα μέλη. Η οικογένεια όμως, μπορεί να βοηθήσει τον άνεργο με την αναγνώριση και κατανόηση των προβλημάτων του, την τόνωση της αυτοπεποίθησής του αναφορικά με τις ικανότητές του και την υποστήριξη του άνεργου σε όποια επιλογή εργασίας κάνει. Τα παιδιά των οικογενειών με άνεργα μέλη, ιδιαίτερα οι έφηβοι, βιώνουν κι εκείνα με ψυχοτραυματικό τρόπο τη γονική ανεργία αναπτύσσοντας έντονο αίσθημα ανασφάλειας, μειονεξίας, χαμηλής αυτοεκτίμησης. Πέρα από το ότι βιώνουν στερήσεις και έκρυθμες καταστάσεις, είναι γεγονός πως ξεκινούν τη ζωή τους αισθανόμενα «ένα βήμα πίσω», συμμεριζόμενα το αίσθημα αποκλεισμού του γονέα.

Η αγωνία μεταφέρεται στο παιδί, ίσως όχι ως καθαρή απόγνωση αλλά πιθανώς ως οργή και βαθιά εμπεδωμένη αντικοινωνικότητα. <21>

2.2.2. Νέοι Άνεργοι

Ξέρουμε όλοι με πόσες θυσίες τα ελληνικά νοικοκυριά και με πόσο άγχος τα παιδιά αγωνίζονται για να φτάσουν στο πολυπόθητο πτυχίο, και την προσωπική αναγνώριση «Όλα για το παιδί».

Είναι ο κανόνας που κυριαρχεί στην ελληνική οικογένεια. Το πτυχίο πανεπιστημίου ήταν το «χρυσό» εισιτήριο, το καλύτερο διαβατήριο για να εισέλθουν οι νέοι στην αγορά εργασίας, σε θέσεις ελκυστικές με καλούς μισθούς. Η παιδεία θεωρείται ως το κύριο μέσο για την κοινωνική ανέλιξη. Και τα παιδιά γίνονται φορείς των προσδοκιών της οικογένειας. Οι προσδοκίες όμως διαψεύδονται, όταν οι νέοι περνάνε από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας. Η πραγματικότητα είναι σκληρή και δύσκολη. Πολλοί νέοι γράφονται στον κατάλογο ανεργίας και παραμένουν εκεί για καιρό, άλλοι για να αποφύγουν την ανεργία υποχρεώνονται να δεχτούν θέσεις εργασίας που δεν ανταποκρίνονται στο επίπεδο εκπαίδευσής τους και στις ειδικεύσεις τους. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας, η ανεργία ανάμεσα στα άτομα με ανώτερη εκπαίδευση έχει φτάσει σε ψηλά επίπεδα προκαλώντας ανησυχίες ανάμεσα στους νέους και στις οικογένειές τους σε σχέση με την επαγγελματική αποκατάστασή τους, μετά το πέρας των σπουδών τους.

Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι νέοι στην είσοδο τους στην αγορά εργασίας και οι συνθήκες που αντιμετωπίζουν, όταν εισέλθουν (είδος απασχόλησης, ώρες εργασίας, μισθός), τους υποχρεώνουν, για να επιβιώσουν, και σε ορισμένες περιπτώσεις για να επιβιώσει η οικογένεια, να στερηθούν την αυτονομία τους, παραμένοντας στο πατρικό σπίτι. (Τα Νέα, 2011) Οι νέοι στην Ελλάδα, όπως και στις άλλες χώρες της Νότιας Ευρώπης (Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία), ζούνε περισσότερο χρόνια στο πατρικό τους σπίτι απ' ό,τι οι νέοι στις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Τα τέσσερα πέμπτα περίπου των νέων 20-24 ετών ζούνε με τους γονείς τους. Σε όλες τις χώρες η εγκατάλειψη του πατρικού σπιτιού αποτελεί, στην αρχική της φάση, παράγοντα ενισχυτικό της φτώχειας των νέων. Στην Ελλάδα, τα ποσοστά των νέων, που βρίσκονται σε κατάσταση φτώχειας, δεν παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές ανάμεσα σ' αυτούς που παραμένουν στο πατρικό σπίτι και σε αυτούς που το εγκαταλείπουν. Οποσδήποτε όμως, η παραμονή στο πατρικό σπίτι μειώνει τη φτώχεια. Η εξάρτηση όμως των νέων από τις οικογένειές τους δεν επιτρέπει την οικονομική και κοινωνική αυτονομία τους και δημιουργεί αισθήματα αποτυχίας και μη αναγνώρισης. Τη ζοφερή πραγματικότητα της ανεργίας βιώνει κατά συνέπεια ένας στους τέσσερις νέους στη χώρα μας. Πρόκειται για 190.000 νέους Έλληνες οι οποίοι, στην πλειονότητά τους, πρέπει να περιμένουν τρία ή και περισσότερα χρόνια μέχρι να βρουν κάποια απασχόληση (Καδδά, 2006).

Η αναζήτηση για ορισμένους, μάλιστα, είναι ακόμη πιο επώδυνη, αφού δύο στους δέκα δεν θα βρουν δουλειά ούτε ύστερα από πέντε χρόνια. Και όσοι τυχεροί βρουν, τελικά, μία θέση εργασίας, δεν θα μείνουν απαραίτητα ευχαριστημένοι. Τέσσερις στους δέκα θα απασχοληθούν σε άλλο αντικείμενο απ' αυτό που έψαχναν ή επιθυμούσαν, ενώ αρκετοί θα βρουν δουλειά σε μία θέση προσωρινή. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ το 42,7% των ενδιαφερομένων και ύστερα από έναν μήνα αναζήτησης, δεν μπορεί να βρει δουλειά. <2>

2.3 Η ανισότητα των δύο φύλων

Στην εποχή μας και στις ανεπτυγμένες χώρες, η κυρίαρχη αντίληψη και πολιτική κατεύθυνση, είναι αυτή της ελεύθερης οικονομίας, της ανταγωνιστικής αγοράς. Δεν θα μπορούσε λοιπόν, παρά τα ζητήματα της ισότητας των δύο φύλων να αντιμετωπίζεται μέσα στα πλαίσια αυτής της «πολιτικής λογικής».

Η ισότητα ανδρών-γυναικών σήμερα κατανοείται, ως ισότητα στην αγορά εργασίας και επικεντρώνεται σε μέτρα και ενέργειες για την ενίσχυση της θέσης των γυναικών στην οικονομία. Ο όρος “ισότητα” χρησιμοποιείται για να υποδηλώσει ισότητα στα επαγγέλματα που ασκούν οι άνδρες και οι γυναίκες, στις αποδοχές από την εργασία, στις πιθανότητες ανεργίας και τέλος στη συμμετοχή στα κέντρα λήψης αποφάσεων. Η “αν-ισότητα” σήμερα μεταξύ ανδρών και γυναικών στην οικονομία μετριέται ως εξής: Οι γυναίκες δεν είναι ενσωματωμένες στην αγορά εργασίας τόσο όσο οι άνδρες. Γενικά, οι θέσεις εργασίας τους είναι λιγότερο τακτικές και ασφαλείς, ενώ επιβαρύνονται περισσότερο από τη φροντίδα των παιδιών και άλλων εξαρτώμενων προσώπων, που σημαίνει ότι υπάρχουν ακόμη σοβαρά προβλήματα όσον αφορά το φύλο στην αγορά εργασίας. Σε λίγους τομείς οι γυναίκες έχουν επιτύχει, σε γενικές γραμμές, την ισοτιμία τους με τους άνδρες (Αγοραστάκης, 2001).

Στον παρακάτω Πίνακα 3 μπορούμε να κατανοήσουμε καλύτερα αυτή την ανισότητα μεταξύ των δύο φύλων. Για τα έτη από 1998-2015, διακρίνουμε ότι το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας υπάρχει στο 2008. Η διαφορά όμως των ποσοστών ανεργίας των γυναικών είναι 70% αυξημένη σε σχέση με τα ποσοστά ανεργίας των αντρών. <D>

ΕΤΗ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΑΝΤΡΕΣ
1998	17,2%	7,4%
1999	18,3%	8,0%
2000	17,3%	7,5%
2001	17,2%	7,3%
2002	16,2%	6,8%
2003	15,6%	6,2%
2003	15,0%	6,6%
2004	16,2%	6,1%
2005	15,3%	5,6%
2006	13,6%	5,2%
2007	12,8%	5,1%
2008	11,4%	6,9%
2009	13,2%	8,5%
2010	15,8%	9,5%
2011	14,6%	8,9%
2012	12,9%	6,2%
2013	15,3%	8,7%
2014	16,7%	9,7%
2015	14,8%	8,9%

Πίνακας 3: Ποσοστό ανεργίας ανά φύλο(1998-2015)

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ, έρευνα εργατικού δυναμικού

Αξίζει να σημειωθεί ότι η αμοιβή των γυναικών είναι μικρότερη από αυτήν των ανδρών, για ίδια και ίσης αξίας εργασία! (Αγοραστάκης, 2001). Η διαφορά στις αμοιβές είναι

μεγαλύτερη στον ιδιωτικό (25%) απ' ό τι στο δημόσιο τομέα (9%). Διαρθρωτικοί παράγοντες, όπως ηλικία, επάγγελμα και τομέας δραστηριοτήτων δεν συμβάλλουν στη μείωση της διαφοράς στις αμοιβές. Εξακολουθεί να υπάρχει μια διαφορά της τάξης του 15% στις μέσες αμοιβές κατά την εκτίμηση της προαναφερθείσας μελέτης. Στη χώρα μας, το 1998 οι γυναίκες αποτελούσαν την πλειοψηφία του πληθυσμού ηλικίας 15 ετών και άνω (51,74% του συνόλου). Ταυτόχρονα αποτελούσαν μόνον το 39,4% του εργατικού δυναμικού, ενώ χαμηλότερη ήταν η αντιπροσώπευσή τους στο σύνολο των απασχολούμενων 36,88%. Όπως είναι φυσικό οι γυναίκες είναι το 60,55% των ανέργων και το 64,5% των ατόμων εκτός εργατικού δυναμικού (ΕΣΥΕ, 1999). Αλλά και εντός της απασχόλησης, οι γυναίκες εμφανίζονται σε μειονεκτικότερη θέση από τους άνδρες. Είναι χαρακτηριστικό ότι ενώ μόλις το 3,6% των ανδρών απασχολούμενων το 1999 εργαζόταν με μερική απασχόληση, το αντίστοιχο ποσοστό για τις γυναίκες ξεπερνούσε το 10%.

2.3.1. Οι διακρίσεις των δύο φύλων στην Αμαλιάδα

Στην Αμαλιάδα η κατάσταση εμφανίζεται αρκετά βελτιωμένη σε σχέση με αυτή της Ελλάδας. Το ποσοστό ανεργίας της Αμαλιάδας – σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της ΕΣΥΕ, είναι από τα χαμηλότερα της χώρας, με 3,9% ενώ η Ελλάδα εμφανίζεται με 25.7%. Αναλυτικότερα, μπορούμε να δούμε τις διακρίσεις που υπάρχουν ανάμεσα σε άντρες και γυναίκες στην μερική και πλήρη απασχόληση για την Αμαλιάδα. Στον Πίνακα 4 παρουσιάζονται από το 2005 έως το 2015 χωρίζοντας το ανά τέσσερα τρίμηνα.

	ΠΛΗΡΗΣ		ΜΕΡΙΚΗ	
	(Α)	(Γ)	(Α)	(Γ)
Α' Τρίμηνο 2005	5.902	12.434	145.163	86.349
Β' Τρίμηνο 2005	5.761	12.157	149.428	93.086
Γ' Τρίμηνο 2005	6.023	12.682	151.269	93.923
Δ' Τρίμηνο 2005	6.369	12.796	146.962	87.923
Α' Τρίμηνο 2006	7.775	13.664	143.557	81.519
Β' Τρίμηνο 2006	7.412	13.323	150.518	91.579
Γ' Τρίμηνο 2006	6.887	12.805	151.705	94.175
Δ' Τρίμηνο 2006	7.047	13.449	147.899	87.437
Α' Τρίμηνο 2007	6.587	14.381	146.465	83.155

Β' Τρίμηνο 2007	6.347	14.568	153.473	92.189
Γ' Τρίμηνο 2007	6.904	15.082	153.252	94.228
Δ' Τρίμηνο 2007	6.091	13.389	150.028	85.216
Α' Τρίμηνο 2008	5.106	12.145	147.933	80.661
Β' Τρίμηνο 2008	4.797	10.737	154.847	90.801
Γ' Τρίμηνο 2008	5.971	9.168	156.841	95.290
Δ' Τρίμηνο 2008	6.143	9.376	150.589	86.597
Α' Τρίμηνο 2009	6.114	9.088	145.201	84.693
Β' Τρίμηνο 2009	6.266	8.218	147.341	93.284
Γ' Τρίμηνο 2009	7.739	10.470	146.758	97.319
Δ' Τρίμηνο 2009	7.272	10.533	141.853	91.464
Α' Τρίμηνο 2010	6.821	10.398	135.912	87.264
Β' Τρίμηνο 2010	8.420	11.484	139.483	88.755
Γ' Τρίμηνο 2010	10.205	11.275	139.828	92.986
Δ' Τρίμηνο 2010	10.325	11.285	139.930	92.994
Α' Τρίμηνο 2011	10.521	11.285	139.997	93.095
Β' Τρίμηνο 2011	10.782	11.350	140.465	93.801
Γ' Τρίμηνο 2011	10.987	11.452	143.472	94.290
Δ' Τρίμηνο 2011	11.102	11.621	144.254	94.597
Α' Τρίμηνο 2012	11.135	11.851	147.028	95.695
Β' Τρίμηνο 2012	11.350	11.956	148.934	95.284
Γ' Τρίμηνο 2012	11.547	12.542	149.849	96.319
Δ' Τρίμηνο 2012	11.687	12.674	150.884	96.467
Α' Τρίμηνο 2013	10.890	11.854	150.547	97.267
Β' Τρίμηνο 2013	10.780	11.652	151.214	98.755
Γ' Τρίμηνο 2013	10.665	11.548	151.311	98.986
Δ' Τρίμηνο 2013	10.790	11.356	152.728	98.994
Α' Τρίμηνο 2014	11.120	11.854	153.833	98.801
Β' Τρίμηνο 2014	11.350	11.963	154.922	99.290
Γ' Τρίμηνο 2014	11.420	12.005	155.283	99.594
Δ' Τρίμηνο 2014	11.580	12.102	155.888	99.698
Α' Τρίμηνο 2015	11.600	12.203	156.930	99.285

Πίνακας 4: Μερική & Πλήρη απασχόληση των δυο φύλων στην Αμαλιάδα (2005-2015)

Ημερομηνία Ενημέρωσης: 14/02/2015 Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ, έρευνα εργατικού δυναμικού

Είναι εμφανές λοιπόν, ότι οι γυναίκες εργαζόμενες είναι περισσότερες από τους άντρες στη μερική απασχόληση, περίπου 15.000 γυναίκες είναι οι εργαζόμενες για το Γ' τρίμηνο του 2007 ενώ στο αντίστοιχο τρίμηνο οι άντρες εργαζόμενοι είναι περίπου 7.000. Ακόμα, σύμφωνα και με το Πίνακα 4, για το έτος 2009 στο Γ' και Δ' τρίμηνο παρατηρούμε ότι γυναίκες και άντρες έχουν τη μικρότερη διαφορά με 8.000 και 7.500 αντίστοιχα σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Επίσης, η συνάρτηση παλινδρόμησης για τις γυναίκες ($y=-$

155,89x+13820) και για τους άνδρες ($y=94,432x+5662,5$) αποτελεί μια εκτίμηση της άγνωστης γραμμής παλινδρόμησης του πληθυσμού η οποία περνάει μέσα από τις υπό συνθήκη μέσες προσδοκώμενες τιμές της Y. Επιπλέον, ο συντελεστής προσδιορισμού όσο μεγαλύτερος είναι ($R = 0,3514$ για τις γυναίκες και $R = 0,2478$ για τους άντρες) τόσο καλύτερη είναι η προσαρμογή του υποδείγματος στα δεδομένα του δείγματος. Τέλος, παρατηρούμε ότι ο συντελεστής παλινδρόμησης για τους άντρες έχει θετικό πρόσημο που δείχνει αυξανόμενη μερική απασχόληση ανδρών, ενώ για τις γυναίκες ο συντελεστής είναι αρνητικός και δείχνει μείωση του αριθμού μερικά απασχολούμενων γυναικών.

Σε αντίθεση όμως με την μερική απασχόληση στην πλήρη απασχόληση οι άντρες εργαζόμενοι είναι περισσότεροι σε σχέση με τις γυναίκες. Επίσης, σύμφωνα με την γραμμή παλινδρόμησης παρατηρούμε τόσο στους άντρες όσο και στις γυναίκες να διατηρούν μια σχετική ισορροπία στις αυξομειώσεις τους. Επίσης, βλέπουμε ότι ο συντελεστής παλινδρόμησης για τους άντρες έχει αρνητικό πρόσημο ($y=-361,77x+151865$) που δείχνει μείωση της πλήρους απασχόλησης ανδρών, ενώ για τις γυναίκες ο συντελεστής είναι θετικός ($y=111,04x+88316$) και δείχνει αυξανόμενο αριθμό πλήρως απασχολούμενων γυναικών. Η παραπάνω τάση της μερικής και της πλήρους απασχόλησης αναμένεται να συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια, και οφείλεται σε μια σειρά από παράγοντες.

Ένας παράγοντας που γενικά θεωρείται ότι συμβάλλει στη μακροχρόνια άνοδο του γυναικείου ποσοστού συμμετοχής είναι τα εκπαιδευτικά επιτεύγματα. Εδώ είναι προφανές ότι οι νέες γυναίκες ιδιαίτερα, έχουν κάνει σημαντικά βήματα προόδου, υπερκερώντας τους άνδρες. Το 1998 για παράδειγμα οι γυναίκες κάτοχοι πτυχίων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτελούσαν το 16,6% του γυναικείου εργατικού δυναμικού, έναντι 12,8% που υπολογίζεται ως το αντίστοιχο ποσοστό για τους άνδρες (Πατρίς, 2015). Οι γυναίκες υψηλής μόρφωσης εμφανίζουν ποσοστά συμμετοχής που ελάχιστα υπολείπονται εκείνα των ανδρών και γενικότερα εμφανίζονται να έχουν υιοθετήσει πρότυπα καριέρας παρόμοια με αυτά των ανδρών. Η μαζική είσοδος των γυναικών στην αγορά της εργασίας εμφανίζεται να έχει διευκολυνθεί από την αύξηση ευκαιριών απασχόλησης στις υπηρεσίες. Η συντριπτική πλειοψηφία αυτών των νέων θέσεων εντοπίζεται στους κλάδους των υπηρεσιών, όπου η ζήτηση για τις γυναίκες ήταν τόσο σημαντική ώστε υπερκέρασε τις απώλειες θέσεων από τον πρωτογενή τομέα.

Ταυτόχρονα όμως, αυτή η εξέλιξη εμπερικλείει τον κίνδυνο της προσέλευσης ενός μεγάλου αριθμού νέων, υψηλής εκπαίδευσης γυναικών, σε ένα σχετικά μικρό αριθμό επαγγελμάτων.

<5,16>

2.4 Ξένοι εργαζόμενοι και μετανάστες στην Ελλάδα

Η Ελλάδα έχει μεταβληθεί τα τελευταία χρόνια σε πόλο υποδοχής μεταναστών και προσφυγών. Οι πρόσφατες κατακλυσμιαίες διεθνείς εξελίξεις, η κατάρρευση του Ανατολικού μπλοκ και η οικονομική αστάθεια που επέφερε, η αύξηση του επιπέδου της φτώχειας στον τρίτο κόσμο, αλλά και η δημογραφική γήρανση της χώρας μας, συνδέονται με το πρωτόγνωρο αυτό σημερινό φαινόμενο.

Παρά το νομοθετικό πλαίσιο, που ψηφίστηκε το 1992 και που καθιστά αυστηρότερες τις διατάξεις για την εδώ παραμονή παράνομων εργαζομένων και αλλοδαπών, το φαινόμενο

διογκώνεται συνεχώς. Ενδεικτικά είναι και τα πρόσφατα στοιχεία της ΕΣΥΕ, σύμφωνα με τα οποία τον Ιούνιο του 2009 ο αριθμός των οικοδομικών αδειών που εκδόθηκαν στο σύνολο της χώρας παρουσίασε μείωση 13,1% σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2008, ενώ η πτώση ήταν κατακόρυφη σε ορισμένες περιφέρειες. Ακόμη πιο εμφανής είναι η ύφεση στα δεδομένα που αναφέρονται στον όγκο των κτισμάτων που ανεγέρθησαν, καθώς στο σύνολο της χώρας τον Ιούνιο του 2010 ήταν μειωμένος κατά 30% από τον Ιούνιο του 2009.

Άμεση συνέπεια αυτής της κατάστασης είναι να μένουν χωρίς δουλειά εκατοντάδες μετανάστες που απασχολούνταν στην οικοδομή. Με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν το τελευταίο διάστημα για να βρουν μεροκάματο, πολλοί από αυτούς έχουν αρχίσει να επιστρέφουν στην πατρίδα τους καθώς τα έσοδά τους δεν επαρκούσαν πλέον για να καλύψουν το κόστος διαβίωσης. Στη συνέχεια (Πίνακας 5) αναφέρονται τα άτομα που έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό, και ερωτήθηκαν αν τους προσφέρθηκε κατά την παραμονή τους στην Ελλάδα κάποια βοήθεια για την ενσωμάτωσή τους στην αγορά εργασίας. Συνολικά μόνο το 9,9% χρησιμοποίησε κάποια βοηθητική υπηρεσία. Το ποσοστό είναι σχετικά υψηλότερο μεταξύ των ανέργων (12,1%) και των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (16,1%). Επιπλέον, το 80% περίπου δεν χρησιμοποίησε κάποια βοηθητική υπηρεσία ενώ οι άνεργοι φτάνουν το 77,6%.

Οι μετανάστες που ζουν μόνιμα στην Ελλάδα αποτελούν παράγοντα οικονομικής ανάπτυξης. Είναι άνθρωποι από όλο τον κόσμο που παλεύουν για τα όνειρά τους στην Ελλάδα. Από τη δεκαετία του 1970 μέχρι σήμερα έχουν έρθει στην Ελλάδα από τις χώρες της Άπω Ανατολής και, ειδικότερα από τις Φιλιππίνες και την Ταϊλάνδη, γυναίκες εργαζόμενες συνήθως ως οικιακοί βοηθοί. Σήμερα σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΑΕΔ υπολογίζεται ότι βρίσκονται στην Ελλάδα περίπου 250.000 άτομα που παρέχουν υπηρεσίες στα σπίτια ή ασχολούνται με αγροτικές εργασίες. Ορισμένοι μόνο από αυτούς διαθέτουν άδεια εργασίας, αν και το ΙΚΑ από το 1986 έχει θεσπίσει την υποχρεωτική ασφάλιση όλων ανεξαιρέτως. Οι εργαζόμενοι αυτής της κατηγορίας, παρουσιάζουν έντονη κινητικότητα, αφού πολλοί επιστρέφουν στη χώρα τους μετά από τη συγκέντρωση ενός ικανοποιητικού ποσού χρημάτων. Σε μια προσπάθεια όμως για τον περιορισμό της αδήλωτης εργασίας στην εισφοροδιαφυγή το κράτος ανακοίνωσε μία νέα ρύθμιση που ισχύει από αρχές του 2010 μέχρι και αρχές του 2015 και αφορά άτομα που παρέχουν κατ' οίκων υπηρεσίες αλλά και άτομα που ασχολούνται με γεωργικές καλλιέργειες. Σύμφωνα λοιπόν με τη ρύθμιση, ο εργοδότης θα προμηθεύεται ένα κουπόνι -υπό τη μορφή διπλότυπης επιταγής- από τα ΚΕΠ ή τις τράπεζες και θα πληρώνει με αυτό τον εργαζόμενο για τις υπηρεσίες του. Στη συνέχεια ο εργαζόμενος, «αυτόματα» ασφαλισμένος για την εργασία την οποία παρείχε, θα εξαργυρώνει την επιταγή αφού παρακρατηθεί η εισφορά που αναλογεί στο ΙΚΑ ή στον ΟΓΑ, κατά περίπτωση, ενώ ο εργοδότης θα μπορεί να εκπίπτει από το φόρο τα σχετικά ποσά, υποβάλλοντας τα αντίγραφα των επιταγών μαζί με τη δήλωση.

Στόχος είναι να ασφαλιστούν οι συγκεκριμένες ομάδες και να αυξηθούν τα έσοδα των Ταμείων κατά 300 με 350 εκατομμύρια ευρώ τον χρόνο, καθώς υπολογίζετε ότι πάνω από ένα εκατομμύριο άτομα δουλεύουν χωρίς ασφαλιστική κάλυψη ενώ οι απώλειες των Ταμείων από τη «μαύρη» εργασία ξεπερνούν τα 8 δισεκατομμύρια ευρώ. <6>

2.5 Ανεργία στα άτομα με ειδικές ανάγκες

Ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία για την ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία είναι η απασχόληση. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ για τα «άτομα με προβλήματα υγείας ή αναπηρίας» με περίοδο αναφοράς το Β' τρίμηνο του 2002, τα ποσοστά ανεργίας ξεπέρασαν το 84%, βέβαιον δε είναι ότι η τάση τους στις μέρες μας είναι με υψηλότερο ρυθμό αυξητική.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτει ότι το 18,2 % του πληθυσμού της χώρας αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα υγείας ή κάποια αναπηρία και περισσότερα από τα μισά άτομα βρίσκονται σε ηλικίες άνω των 65 ετών. Το ποσοστό ανεργίας για τα άτομα αυτά είναι μικρότερο από το αντίστοιχο ποσοστό του γενικού πληθυσμού (8,9% έναντι 9,6%). Επίσης, 84% των ατόμων αυτών είναι οικονομικά μη ενεργά, έναντι 58% του γενικού πληθυσμού. Η απασχόληση, σε συνδυασμό με την εκπαίδευση, αποτελούν τους κύριους μοχλούς για την ενσωμάτωση των αναπήρων στην κοινωνία, ενώ, ταυτόχρονα, η έλλειψη ολοκληρωμένων πολιτικών παρέμβασης στους συγκεκριμένους τομείς αποτελεί μία από τις κύριες αιτίες του κοινωνικού αποκλεισμού. Στις περιπτώσεις αυτές, εμφανίζεται μεγάλος αριθμός πολυσύνθετων προβλημάτων, όπως, επίσης, πολλαπλασιάζεται και η ευθύνη του κράτους, αλλά και ολόκληρης της κοινωνίας απέναντι σ' αυτούς τους συνανθρώπους μας, που σύμφωνα με τις εκτιμήσεις φθάνουν στο 10% περίπου του συνολικού πληθυσμού της χώρας.

Ειδικά για τα ΑΜΕΑ οι δυνατότητες απασχόλησης τους εξαρτώνται σε μια σειρά από πρόσθετους παράγοντες που είναι:

- ✚ Το είδος των διαταραχών που παρουσιάζουν. Τα πιο διαδεδομένα προβλήματα είναι λόγω καρδιάς, υπέρτασης ή κυκλοφορίας του αίματος. Τα μισά περίπου άτομα αντιμετωπίζουν κάποιο εργασιακό πρόβλημα, ενώ το 40% περίπου πιστεύει ότι αντιμετωπίζει πρόβλημα κοινωνικού αποκλεισμού.
- ✚ Η εξειδικευμένη εκπαίδευση που πρέπει να παρέχεται στα άτομα αυτά από την πολιτεία, και
- ✚ Η αποδοχή τους από τους συνεργάτες και την τοπική κοινωνία. Το ένα τρίτο από αυτά τα άτομα που είναι άνεργα ή οικονομικά μη ενεργά κρίνουν ότι θα χρειάζονταν κάποια βοήθεια στο χώρο εργασίας. Η μορφή βοήθειας που δηλώνουν ότι χρειάζονται περισσότερο είναι η υποστήριξη και κατανόηση από προϊστάμενους και συναδέλφους. Η όσο το δυνατόν καλύτερη και σαφέστερη εικόνα της πραγματικής κατάστασης των ΑΜΕΑ σε σχέση με την εργασία και την απασχόληση, κατά κατηγορίες (ηλικία, φύλο κ.λπ.), θα αποτελούσε ένα επιπλέον σημαντικό εργαλείο για τη χάραξη και εφαρμογή πολιτικής για την επαγγελματική αποκατάσταση των ανθρώπων αυτών και θα βοηθούσε καθοριστικά στην αποτελεσματικότητα των μέτρων, που πρέπει να υλοποιηθούν.

2.5.1 Τα αίτια της ανεργίας των ΑΜΕΑ

Οι κύριες αιτίες που προκαλούν τον αποκλεισμό των ατόμων με αναπηρία από την αγορά εργασίας θα μπορούσαν να είναι οι ακόλουθες:

- ✚ Η κοινωνική προκατάληψη, με τον κοινωνικό ρατσισμό, που, ως νοοτροπία, εξακολουθούν να αποτελούν δομικό χαρακτηριστικό της κοινωνίας μας.

- ✚ Η έλλειψη, από πλευράς Πολιτείας, ολοκληρωμένου κεντρικού σχεδιασμού, που να συνδυάζει τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία με την εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση και τον επαγγελματικό προσανατολισμό.
- ✚ Η έλλειψη υποδομών πρόσβασης των αναπήρων, όπως προσβάσιμα κτήρια, μεταφορές και άλλα, με συνέπεια τα άτομα με αναπηρία να μη διευκολύνονται να συμμετέχουν στην κοινωνική ζωή.

Συνοπτικά η σημερινή πραγματικότητα έχει λάβει εκρηκτικές διαστάσεις στα δικαιώματα των αναπήρων από την αγορά εργασίας. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του Ο.Α.Ε.Δ., το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 80%, ενώ στις χώρες της Ε.Ε. των 15, κυμαίνεται, κατά μέσο όρο, στο 50%. Το γεγονός της έλλειψης «μητρώου αναπήρων» και επί μέρους βάσεων δεδομένων για επεξεργασία ειδικότερων ποιοτικών και ποσοτικών στοιχείων, έχει, ως αποτέλεσμα, όλα τα μέτρα που έχουν παρθεί, κατά καιρούς, να έχουν αποσπασματικό χαρακτήρα. Ωστόσο, είναι σύνηθες φαινόμενο οι κοινωνικές διακρίσεις σε βάρος των ατόμων με αναπηρία, από επιχειρήσεις του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, καθίσταται σαφές, ότι για την ουσιαστική αντιμετώπιση του θέματος της κοινωνικής ένταξης, της απασχόλησης και της εργασίας των ΑΜΕΑ, χρειάζεται μια συνολική προσέγγιση του ζητήματος, με συντονισμένα μέτρα, που θα αφορούν σε όλες τις πτυχές και τους παράγοντες, που υπεισέρχονται στη ζωή αυτών των συνανθρώπων μας και που σχετίζονται με την προσπάθεια για την επαγγελματική τους αποκατάσταση.

Το θέμα είναι λεπτό και πρέπει να χειριστεί με ευαισθησία από την κοινωνία μέσω της ενημέρωσης (τηλεόραση, ραδιόφωνο, δημοσιότητα, διάλογος) για την καταπολέμηση των διακρίσεων, προκαταλήψεων, του στίγματος, για τα προβλήματα που δυνητικά όλοι μπορεί να αντιμετωπίσουν και την διασφάλιση, από την Πολιτεία, ίσων ευκαιριών. <4>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η Αμαλιάδα που παραδοσιακά διατηρούσε τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα πλέον καταλαμβάνει τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας. Με βάση τα στοιχεία της ΕΣΥΕ, το «επίσημο» ποσοστό ανεργίας το Νοέμβριο του 2010 εκτοξεύθηκε στο 14,5% από 11% που ήταν το Νοέμβριο του 2009, και τον Ιανουάριο του 2015 στο 18,5% από 17,2 που ήταν τον Ιανουάριο του 2014. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΑΕΔ για τον μήνα Ιανουάριο του 2015 οι επιδοτούμενοι άνεργοι στην Αμαλιάδα ανέρχονται σε 11.242. Οι 979 από αυτούς είναι εποχικοί εργαζόμενοι στα τουριστικά επαγγέλματα. Οι αναζητούντες εργασία ανέρχονται σε 21.689, εκ των οποίων οι 5.870 είναι εγγεγραμμένοι στο μητρώο του ΟΑΕΔ με ενεργό δελτίο για συνεχόμενο διάστημα μεγαλύτερο ή ίσο των 12 μηνών. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΑΕΔ, οι άνεργοι προέρχονται κυρίως από τους κλάδους των κατασκευών, της οικοδομής και του εμπορίου αυτοκινήτων, ενώ υπάρχουν πολλές περιπτώσεις μικροεπιχειρηματιών οι οποίοι δεν μπόρεσαν να ανταπεξέλθουν στην οικονομική κρίση και αναγκάστηκαν να βάλουν «λουκέτο» στα καταστήματά τους.

Χαρακτηριστική είναι, άλλωστε, η εικόνα στον ΟΑΕΔ των νομών, όπου τις περισσότερες ημέρες της εβδομάδας σχηματίζονται ουρές από ανθρώπους οι οποίοι είτε αναζητούν νέα

δουλειά είτε περιμένουν υπομονετικά να παραλάβουν το επίδομα ανεργίας, που αποτελεί το μοναδικό τους εισόδημα. <5,16>

3.1 Η ανεργία στην Ελλάδα σε σύγκριση με την Αμαλιάδα

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, η ανεργία στην Αμαλιάδα από το 2008 έως και το 2015 υπερδιπλασιάστηκε, ξεπερνώντας σε αύξηση κατά πολύ την εθνική αύξηση κατά το ίδιο χρονικό διάστημα (Μπαουράκης, 2015). Παρόλα αυτά, το ποσοστό των ανέργων της Αμαλιάδας που είναι μακροχρόνια άνεργοι είναι πολύ μικρότερο του εθνικού, κάνοντας φανερό ότι η ανεργία στην Αμαλιάδα συνεχίζει να είναι εποχιακή υπόθεση. Κατά την τελευταία δεκαετία λοιπόν, το χαμηλότερο ποσοστό ανεργίας εμφανίζεται κατά τη διάρκεια του έτους 2007.

Αντίθετα όμως, τα τρία τελευταία χρόνια, βλέπουμε ότι το ποσοστό ανεργίας αυξάνεται φτάνοντας στο 19% το 2015. Οι εγγεγραμμένοι άνεργοι που αναζητούν εργασία για το έτος 2015 είχαν φτάσει τους 1.272.541 κατά μέσο όρο σε όλη την Ελλάδα, από τους οποίους το 4% καταγράφεται στην Αμαλιάδα. Οι μακροχρόνιοι άνεργοι, είναι περίπου ένας στους τρεις στο σύνολο της Ελλάδας, ενώ στην Αμαλιάδα μόνο το 23% των ανέργων είναι μακροχρόνιοι άνεργοι. <5,16>

ΕΤΟΣ	Αμαλιάδα	ΕΛΛΑΔΑ
2001	7,2%	9,4%
2002	8,7%	9,6%
2003	7,4%	10,0%
2004	7,7%	10,4%
2005	7,1%	10,4%
2006	7,0%	10,4%
2007	5,3%	9,0%
2008	6,3%	8,0%
2009	8,9%	9,1%
2010	12,0%	12,1%
2011	13,2%	20,5%
2012	14,1%	23,4%

2013	15,9%	24,8%
2014	17,5%	26,8%
2015	19,9%	25,7%

Πίνακας 3: Ποσοστά Ανεργίας Αμαλιάδα-Ελλάδα (2001-2015)

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ, έρευνα εργατικού δυναμικού

3.1.1. Νέοι-Μακροχρόνιοι Άνεργοι

Αξίζει να αναφερθούμε και στο ποσοστό νέων ανέργων, δηλαδή όσων εισέρχονται για πρώτη φορά στην αγορά εργασίας αναζητώντας απασχόληση. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΣΥΕ για το 2015 το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 28,7% του συνόλου των ανέργων (ΟΑΕΔ,2015). Οι νέοι άνεργοι αντιμετωπίζουν τεράστιες δυσκολίες μέχρι να βρουν την αντίστοιχη δουλειά των σπουδών τους.

Το ποσοστό ανέργων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Αμαλιάδα φτάνει το 27%. Συγκρίνοντας με την περσινή περίοδο πανελλαδικά, βλέπουμε ότι υπάρχει μια αύξηση των ανέργων σε όλες τις κατηγορίες μορφωτικού επιπέδου, με τη μεγαλύτερη άνοδο να παρουσιάζεται στους απόφοιτους ΤΕΙ και τη χαμηλότερη να έχουν οι απόφοιτοι ΑΕΙ. Στους απόφοιτους ΤΕΙ, η Αμαλιάδα εμφανίζει τη δεύτερη μεγαλύτερη αύξηση ανέργων. Ιδιαίτερα αυξημένο είναι και το ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων καθώς και η αναλογία τους στο σύνολο των νέων ανέργων. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΑΕΔ (2015), βλέπουμε ότι οι εγγεγραμμένοι άνεργοι που αναζητούν εργασία φτάνουν τους 1.272.541 κατά μέσο όρο, με τους μισούς σχεδόν άνεργους (53,8%) να βρίσκονται στην περιφέρεια Αττικής (32,9%) και Κεντρικής Μακεδονίας (20,9%), ενώ στην Αμαλιάδα το ποσοστό φτάνει στο 4% επί του συνόλου των ανέργων σε όλη την Ελλάδα. Τον Φεβρουάριο σημειώνονται οι περισσότεροι άνεργοι, ενώ τον Ιούνιο οι λιγότεροι, σημειώνοντας μια πτώση σε αυτό το διάστημα κατά 17,3% σε επίπεδο Αμαλιάδας και 8,6% σε πανελλαδικό επίπεδο.

Όπως λένε οι μελετητές, οι μακροχρόνιοι άνεργοι, φτάνουν το 31,4% στο σύνολο της Ελλάδας, με το μεγαλύτερο ποσοστό ανά περιφέρεια να κατέχει η Δυτική Ελλάδα με 39,8%. Αντίθετα, τα χαμηλότερα ποσοστά μακροχρόνιων ανέργων εμφανίζονται στις περιφέρειες Νότιου Αιγαίου με 13,9%, Ιονίων Νήσων με 14,3% και Κρήτης με 22,8%. <10,11,21,16>

3.2 Επιδόματα ανέργων

3.2.1. Επίδομα Ανεργίας

Για να εισπράξετε επίδομα ανεργίας από τον ΟΑΕΔ: πρέπει να είστε μισθωτός και να έχει λήξει ή να έχει καταγγελθεί από τον εργοδότη (απόλυση) η σύμβαση εργασίας σας.

 να είστε ως εργαζόμενος ασφαλισμένος στον κλάδο ανεργίας του ΟΑΕΔ

- ✚ να έχετε συμπληρώσει μέσα στο 14μηνο ή 12μηνο που προηγείται της αίτησής σας τον αριθμό των ημερομισθίων που προβλέπονται ανάλογα με το επάγγελμά σας.

(από 01.01.2014) να μην έχετε επιδοτηθεί εντός της τετραετίας πριν την ένταξη στην επιδότηση πάνω από 400 ημέρες.

Ο άνεργος έχει τη δυνατότητα μέσα σε 60 ημέρες από την ημερομηνία της απόλυσης του να εγγραφεί στα μητρώα ανέργων του Οργανισμού στο ΚΠΑ ή την αρμόδια Υπηρεσία του ΟΑΕΔ του τόπου κατοικίας του και να υποβάλει αίτηση για επιδότηση λόγω ανεργίας. Η επιδότηση ανεργίας αρχίζει από την ημέρα της υποβολής της αίτησης για το επίδομα. Ο δικαιούχος που υποβάλλει κατά το πρώτο 7ημερο μετά την καταγγελία ή τη λήξη της σύμβασης του επιδοτείται από την 7η ημέρα.

Το επίδομα ανεργίας καταβάλλεται, σε μηνιαία βάση, αλλά υπολογίζεται σε ημερήσια επίδομα που ανέρχονται στο 55% του βασικού ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη όπως αυτό καθορίζεται από την Εθνική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας. Από 12.03.2012 το μηνιαίο επίδομα ανεργίας ανέρχεται στα 360,00 Ευρώ. Αν ο δικαιούχος άνεργος έχει προστατευόμενα μέλη οικογένειας το επίδομα προσαυξάνεται για καθένα από αυτά κατά 10%. <5>

3.2.2. Ειδικό βοήθημα μετά τη λήξη της επιδότησης λόγω ανεργίας

Το επίδομα καταβάλλεται στους άνεργους, που δεν υπάγονται στις κατηγορίες του άρθρου 22 του Ν. 1836/89 (οικοδόμοι, λατόμοι, ασβεστοποιοί κ.λπ.), μετά τη λήξη της επιδότησης, λόγω ανεργίας εφ' όσον παραμείνουν για ένα μήνα ακόμη άνεργοι και εφόσον το εισόδημά τους δεν υπερβαίνει ένα καθορισμένο ποσό. Για το έτος 2015, το ποσό ανέρχεται στα 10.564,93 € Το ποσό αυτό προσαυξάνεται κατά 293,47 €κάθε ημερολογιακό έτος. Το βοήθημα ισούται με 13 ημερήσια επίδομα ανεργίας. <5>

3.2.3. Ειδικό βοήθημα μετά από τρίμηνη παραμονή στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ

Δικαιούχοι οι άνεργοι που δεν έχουν προϋποθέσεις τακτικής επιδότησης, δεν υπάγονται στις κατηγορίες του άρθρου 22 του Ν. 1836/89 (οικοδόμοι, λατόμοι, ασβεστοποιοί κ.λπ.) και παραμένουν γραμμένοι στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ για τρεις μήνες. Προϋπόθεση για να λάβουν το βοήθημα είναι να έχουν πραγματοποιήσει 60 τουλάχιστον ημερομίσθια κατά τη διάρκεια του έτους που προηγείται της εγγραφής τους στα μητρώα ανέργων του ΟΑΕΔ και το εισόδημά τους να μην υπερβαίνει ένα καθορισμένο ποσό. Για το έτος 2015 το ποσό αυτό ανέρχεται στα 10.564,93 € Το ποσό αυτό προσαυξάνεται κατά 293,47 €κάθε ημερολογιακό έτος. Το επίδομα είναι ίσο προς 15 βασικά ημερήσια επίδομα ανεργίας και καταβάλλεται ανά τρίμηνο σε τρεις συνολικά δόσεις μέσα στο ίδιο έτος. <5>

3.2.4. Βοήθημα ανεργίας αυτοτελώς και ανεξαρτήτως απασχολουμένων

Προκειμένου να καταστείτε δικαιούχος του παρόντος βοηθήματος θα πρέπει να ήσασταν ελεύθερος επαγγελματίας ή αυτοτελώς απασχολούμενος και :να ήσασταν ασφαλισμένος αποκλειστικά στους φορείς Ο.Α.Ε.Ε. ή Ε.Τ.Α.Π.-Μ.Μ.Ε., να διακόψατε αποδεδειγμένα το επάγγελμά σας από την 1.1.2012 και έπειτα να έχετε καταβάλει την από 1.1.2011 ειδική εισφορά υπέρ του Ειδικού Λογαριασμού Ανεργίας υπέρ των Αυτοτελώς και Ανεξαρτήτως Απασχολουμένων που έχει συσταθεί στον ΟΑΕΔ, να έχετε πραγματοποιήσει τουλάχιστον 3έτη συνεχή ή διακεκομμένη ασφάλιση στον ασφαλιστικό φορέα που υπαγόσασταν (αποκλειστικά ΟΑΕΕ ή ΕΤΑΠ-ΜΜΕ) κατά τη διακοπή του επαγγέλματος, να μην αυτόαπασχολείσθε, να μην έχετε αναλάβει μισθωτή εργασία να μην λαμβάνετε σύνταξη για οποιαδήποτε αιτία από φορέα κύριας ασφάλισης, τον Ο.Γ.Α., το Ν.Α.Τ., ή το Δημόσιο, ή φορέα κύριας ασφάλισης της αλλοδαπής, να μην έχετε υποβάλει αίτηση για συνταξιοδότηση για οποιαδήποτε αιτία, σε οποιοδήποτε φορέα εντός ή εκτός Ελλάδος.

Επιπλέον το συνολικό ατομικό καθαρό εισόδημα από οποιαδήποτε πηγή να μην υπερβαίνει αθροιστικά τις 20.000,00€και για τα δύο οικονομικά έτη που προηγούνται της υποβολής της αίτησης ήτο συνολικό οικογενειακό καθαρό εισόδημα από οποιαδήποτε πηγή να μην υπερβαίνει αθροιστικά τις 30.000,00€και για τα δύο οικονομικά έτη που προηγούνται της υποβολής της αίτησης να μην έχετε μεταβιβάσει την επιχείρησή σας ή το μερίδιό σας ή τις μετοχές σας στην επιχείρηση στην οποία ανήκατε σε σύζυγο ή πρόσωπο α' και β' βαθμού συγγενείας να έχετε εξοφλήσει ή ρυθμίσει τις οφειλόμενες ασφαλιστικές εισφορές σας ή τυχόν οφειλές σας από οποιαδήποτε αιτία προς τον ασφαλιστικό φορέα στον οποίο υπάγεστε και να είστε ενήμερος με τους όρους της ρύθμισης να διαμένετε μόνιμα στην Ελλάδα στην περίπτωση που έχετε πραγματοποιήσει διακοπή δύο ελεύθερων επαγγελμάτων, δικαιούστε να λάβετε το βοήθημα ως ασφαλισμένος του ενός μόνο φορέα, τον οποίο θα επιλέξετε ο ίδιος με υπεύθυνη δήλωσή σας με την κατάθεση της αίτησής σας. <5>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Έχουμε αναφερθεί μέχρι τώρα στα προβλήματα που δημιουργεί η ανεργία, αλλά και πως εκφράζεται μέσα από τα στατιστικά νούμερα. Πώς μπορούμε όμως, να αντιμετωπίσουμε το φόβο μέσα στον εργασιακό χώρο, που αυξάνεται παράλληλα με τους δείκτες ανεργίας.

Συλλογικά και ατομικά όλοι κάτι φοβόμαστε: τη χρεοκοπία, την απόλυση, την κατάρρευση του ευρώ, την μακροχρόνια ανεργία... Κανείς από εμάς δεν πρέπει να υποτιμά τις αλυσιδωτές αυτές δυσμενείς συνέπειες της ανεργίας. Το οικονομικό άγχος παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στις ζωές μας. Έχει αποδειχθεί ότι η πολιτική του εκφοβισμού στο χώρο εργασίας είναι πάντα πιο έντονη σε καταστάσεις υψηλής ανεργίας. Ο άνεργος δεν έχει περιθώρια επιλογής, ζει και αναπνέει υπό το άγχος της αναζήτησης θέσης εργασίας.

Όταν οι εργαζόμενοι δεν έχουν περιθώρια να βρουν αλλού δουλειά, πιστεύουν ότι πρέπει να νιώθουν τυχεροί που έχουν έστω μια δουλειά, έστω και με άθλιους όρους, τότε είναι πολύ πιο ευάλωτοι στις διαθέσεις των εργοδοτών απ' ότι σε περιόδους χαμηλής ανεργίας. <10,11>

4.1 Ο ρόλος του ΟΑΕΔ στην εύρεση εργασίας

Το πιο διαδεδομένο Γραφείο Απασχόλησης είναι ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ). Ο ΟΑΕΔ μπορεί να επιδοτεί επιχειρήσεις Κοινής Ωφέλειας, Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, συνεταιρισμούς, ιδιωτικές επιχειρήσεις και κάθε εργοδότη, για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Η επιδότηση μπορεί να διαρκέσει ένα χρόνο, και το επίδομα μπορεί να φτάνει μέχρι το 70% του βασικού ημερομισθίου (ΟΑΕΔ, 2009). Μπορεί επίσης ο ΟΑΕΔ να επιδοτεί ορισμένες εποχιακές τουριστικές επιχειρήσεις, για τη διατήρηση εργαζομένων στις θέσεις τους και κατά τη «νεκρή» περίοδο, και μόνο μέχρι του ποσού που θα κατέβαλε στον εργαζόμενο αν τον επιδοτούσε σαν άνεργο. Επίσης, και για τους μαθητευόμενους μέχρι ποσοστού 50% του βασικού ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη.

Τα προγράμματα επιχορήγησης εργοδοτών για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας που εφαρμόζει ο ΟΑΕΔ με διάφορες παραλλαγές, από το 1982, έχουν στόχο να δώσουν εργασία σε ένα μέρος του εργατικού δυναμικού που πλήττεται από ανεργία. Μέσα από την επιχορήγηση των εργοδοτών δημιουργούνται κίνητρα για την επέκταση της απασχόλησης και την αύξηση του εθνικού προϊόντος. Τα προγράμματα αυτά, που εφαρμόζονται σ' όλες τις χώρες της ΕΟΚ και χρηματοδοτούνται κατά το ήμισυ περίπου από το Κοινωνικό Ταμείο, δεν είναι δυνατό να καταπολεμήσουν την ανεργία ή να εξαλείψουν τα αίτια που την παράγουν. Αντίθετα, θα μπορούσε να υποστηριχτεί ότι βραχυπρόθεσμα ελάχιστα ελαφρύνουν το βάρος της ανεργίας και μακροπρόθεσμα τη διογκώνουν πέρα από το τεράστιο έλλειμμα που δημιουργούν στο Δημόσιο.

Η επιδότηση ορισμένων επιχειρήσεων σε περίπτωση μηδενικής ανεργίας, θα σήμαινε μεταφορά προσωπικού στις επιδοτούμενες επιχειρήσεις, ενώ σε περίπτωση ανεργίας και με δεδομένη τη ζήτηση οι επιδοτούμενες επιχειρήσεις μειώνουν το κόστος παραγωγής, χάρη στην επιδότηση, παραγκωνίζουν ανταγωνιστικές επιχειρήσεις, οι οποίες απολύουν προσωπικό.

Από την άλλη πλευρά η επιδότηση της εργασίας περιορίζει τις επενδύσεις, με μαθητικό αποτέλεσμα, τη συρρίκνωση της παραγωγικής βάσης και τη δημιουργία ανέργων. Ενδεικτικά θα μπορούσαμε να αναφέρουμε τις λειτουργίες του συγκεκριμένου οργανισμού απασχόλησης (ΟΑΕΔ):

1. Εγγράφει ανέργους
2. Πληροφορεί και υποστηρίζει ανέργους, εργαζόμενους, επιχειρήσεις και λοιπούς φορείς αναπτύσσοντας για το σκοπό αυτό ανάλογο πληροφοριακό σύστημα.
3. Εφαρμόζει μεθόδους και προγράμματα επαγγελματικού προσανατολισμού, τεχνικών αναζήτησης εργασίας, συμβουλευτικής ανάληψης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, ομαδική συμβουλευτική κ.λπ.

4. Εφαρμόζει μεθοδολογία σύνδεσης με τις επιχειρήσεις της περιοχής ευθύνης του και συνεργάζεται με τοπικούς, επιστημονικούς φορείς και κοινωνικούς εταίρους.
5. Παραλαμβάνει αναγγελίες πρόσληψης, καταγγελίες σύμβασης εργασίας λύσεις σύμβασης ορισμένου χρόνου και οικειοθελείς αποχωρήσεις εργαζομένου.
6. Εφαρμόζει τα εγκεκριμένα προγράμματα απασχόλησης σε συνδυασμό με την εφαρμογή της εξατομικευμένης παρέμβασης και την παρακολούθηση των τοποθετήσεων.
7. Εκδίδει μετά από σύμφωνη γνώμη της Συμβουλευτικής Επιτροπής βιβλιάρια υγείας και εργασίας ξενοδοχοϋπαλλήλων.

Είναι φανερό όμως ότι το σημερινό σύστημα κάλυψης της ανεργίας, του ελέγχου της αγοράς εργασίας και της επαγγελματικής κατάρτισης, που ασκείται από τον ΟΑΕΔ είναι απαρχαιωμένο και διαμορφώθηκε για να αντιμετωπίσει επίπεδα ανεργίας πολύ χαμηλά και μικρότερης διάρκειας (Βαρδάκης, 2010). Καθώς και προβλήματα εργασίας λιγότερο απαιτητικά από αυτά που διαμορφώνονται στην σημερινή πραγματικότητα, η οποία απαιτεί κατ' εξοχήν ευελιξία και γρήγορη πράξη.

4.2 Προστασία νέων εργαζόμενων

Διαπιστώνουμε καθημερινά ότι η ανεργία συγκεντρώνεται κυρίως σε νέες ηλικίες που αντιμετωπίζουν μεγάλη δυσκολία μέχρι να βρουν μία ικανοποιητική εργασία. Σχεδόν ο ένας στους τρεις άνεργους εντοπίζεται σε αυτούς που έχουν ηλικία 20-24ετών.

Το φαινόμενο αυτό συνδέεται και με το περιεχόμενο της εκπαίδευσης που παρέχεται και της σύνδεσης της με την παραγωγική διαδικασία, καταδεικνύει δε την σπατάλη των ανθρωπίνων πόρων και άρα την οικονομική καθυστέρηση. Οι νέοι είναι πάντοτε οι πρώτοι που υφίστανται τις επιπτώσεις μιας κρίσης. Ειδικότερα, στη διάρκεια της ύφεσης διεθνώς παρατηρήθηκε πολύ μεγαλύτερη αύξηση της ανεργίας των νέων σε σύγκριση με την ανεργία των ενηλίκων. Στην κατηγορία των νέων στην ηλικία, ανέργων το ποσοστό ανεργίας ανήλθε μέχρι και το δεύτερο τρίμηνο του 2010 στο 22,8%, έναντι 17,8% του 2009. Οι νέοι στην Ελλάδα έχουν πολύ μικρή εργασιακή εμπειρία, καθώς ελάχιστοι συνδυάζουν τις σπουδές με την εργασία. Όταν τελειώνουν τις σπουδές τους, έχουν πολύ μικρή εμπειρία για τα τεκταινόμενα στην αγορά εργασίας. Επομένως, όταν οι εργοδότες εν μέσω κρίσης προσλαμβάνουν ούτως ή άλλως πολύ λίγους εργαζομένους, προτιμούν άτομα με εργασιακή εμπειρία. Επίσης πολλοί εργοδότες ακολουθούν την τακτική της απόλυσης των εργαζομένων που προσελήφθησαν πρόσφατα. Αυτοί που μόλις προσελήφθησαν, πολλές φορές για προσωρινή απασχόληση, είναι οι πρώτοι που απολύονται.

Τα μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν για να διευκολύνουν και να προστατεύουν την πρόσληψη νέων θα μπορούσαν να είναι:

- απαλλαγή κατά τα πρώτα έτη της πρόσληψης (δύο έτη τουλάχιστον) από τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης,
- πρακτική εξάσκηση των νέων σε επιχειρήσεις με ελάχιστη αμοιβή,
- θέσπιση ειδικής σύμβασης περιορισμένου χρόνου εργασίας και κατάρτισης, και τέλος
- ενίσχυση της επιδότησης της απασχόλησης.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ακόμα και τα παραπάνω μέτρα δεν επαρκούν για την αντιμετώπιση της ανεργίας. Προτεραιότητα για την απασχόληση των νέων θα πρέπει να είναι:

1. Απασχόληση των νέων και η επίδρασή της στην αυτονομία τους.

- ✚ Πρόσβαση στην αγορά εργασίας
- ✚ Αναγνώριση μη τυπικής μάθησης
- ✚ Πρόσβαση των νέων σε καλά αμειβόμενες εργασίες μεγάλης διάρκειας με ασφαλείς εργασιακές συνθήκες
- ✚ Ομαλή μετάβαση από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας
- ✚ Φιλική προς τους νέους αγορά εργασίας

2. Επιχειρηματικότητα και αυτό-απασχόληση των νέων

- ✚ Ενθάρρυνση άσκησης επιχειρηματικότητας και παροχή ίσων ευκαιριών σε όλους τους νέους που επιθυμούν να γίνουν επιχειρηματίες
- ✚ Απλοποίηση διαδικασιών που σχετίζονται με την επιχειρηματικότητα
- ✚ Παροχή καλύτερης πληροφόρησης για την επιχειρηματικότητα και τα προγράμματα στήριξής της
- ✚ Στήριξη νέων ιδεών και παροχή πρόσβασης σε δάνεια και επιχορηγούμενα ευρωπαϊκά προγράμματα

3. Εργασιακές συνθήκες και ίσες ευκαιρίες. Συμφιλίωση ιδιωτικής και επαγγελματικής ζωής

- ✚ Άρση διακρίσεων στην πρόσληψη και τις εργασιακές συνθήκες των νέων
- ✚ Προώθηση ίσων ευκαιριών για νέους και νέες προκειμένου να συμφιλιώσουν την ιδιωτική και οικογενειακή ζωή με την επαγγελματική
- ✚ Τα Προγράμματα Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας (Stage) θα πρέπει να αποτελούν αντίστοιχη εκπαιδευτική εμπειρία
- ✚ Προώθηση της ισότητας των φύλων για τους νέους στην αγορά εργασίας και στην εκπαίδευση

4. Κατάρτιση και εκπαίδευση, δια βίου μάθηση και κινητικότητα. Καινοτομία, δημιουργικότητα και χρήση των νέων τεχνολογιών

- ✚ Αναγνώριση μη τυπικής μάθησης και της αξίας των συνεργιών της μη τυπικής μάθησης με την τυπική εκπαίδευση και τη μάθηση μέσω του διαδικτύου
- ✚ Επένδυση στη φιλική καθοδήγηση και πληροφόρηση των νέων για τα ήδη υπάρχοντα εργαλεία κινητικότητας και εκπαίδευσης
- ✚ Ενθάρρυνση δημιουργικότητας και καινοτομίας σε όλες τις μορφές και τα στάδια της εκπαίδευσης
- ✚ Διευκόλυνση της πρόσβασης στις νέες τεχνολογίες και ευαισθητοποίηση για την επίδρασή τους στο άτομο και στην κοινωνία
- ✚ Ενθάρρυνση των νέων εργαζομένων να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων για το εργασιακό τους περιβάλλον
- ✚ Καλύτερη παρουσίαση των ενδιαφερόντων των νέων στον κοινωνικό διάλογο
- ✚ Διευκόλυνση της πρόσβασης στην πληροφόρηση για όλους τους νέους

5. Κοινωνική Συνοχή και Ενσωμάτωση

- ✚ Αναγνώριση και προώθηση των εθελοντικών δραστηριοτήτων ως μέσο κοινωνικής ενσωμάτωσης, μη τυπικής μάθησης, κινητικότητας και προπαρασκευής για την αγορά εργασίας
- ✚ Πλήρης πρόσβαση για όλους τους νέους, ειδικά για τους νέους με λιγότερες ευκαιρίες
- ✚ Ελαχιστοποίηση πρώιμου κοινωνικού αποκλεισμού (σε μικρές ηλικίες)
- ✚ Αναγνώριση «Υπηρεσιών για τους νέους» (YouthWork) <20>

4.3 Μερική Απασχόληση

Ένας άλλος τρόπος αντιμετώπισης της ανεργίας είναι η μερική απασχόληση. Ως μερική απασχόληση μπορεί να ορισθεί η σχέση εξαρτημένης εργασίας όπου ο εργαζόμενος προσφέρει εργασία μικρότερης διάρκειας από την κανονική και λαμβάνει αντιστοίχως και μικρότερη αμοιβή.

Η μερική απασχόληση μπορεί να διαχωριστεί σε δύο είδη:

1. Μειωμένη ημερήσια εργασία, κατά την οποία ο εργαζόμενος απασχολείται καθημερινώς αλλά με μειωμένο ωράριο και,
2. Μειωμένη εργασία γενικότερα κατά την οποία ο εργαζόμενος εργάζεται μερικές ώρες ή μέρες μέσα στην εβδομάδα ή μερικές μέρες το μήνα.

Οι εργαζόμενοι που απασχολούνται με σύμβαση εργασίας μερικής απασχόλησης, δικαιούνται σε περίπτωση απασχόλησής τους κατά τις Κυριακές ή κατά το νόμο εξαιρέσιμες ημέρες, καθώς και σε περίπτωση απασχόλησής τους κατά τις νυχτερινές ώρες, τη νόμιμη προσαύξηση. Ακόμα, οι αποδοχές τους δεν μπορεί να είναι κατώτερες από αυτές που προβλέπονται από τις κείμενες διατάξεις για τους απασχολούμενους κατά το κανονικό ωράριο για την ίδια εργασία και αντιστοιχούν στις ώρες εργασίας της μερικής απασχόλησης. Και τέλος, δεν έχει δικαίωμα ο εργοδότης να απαιτήσει από τον μερικώς απασχολούμενο μισθωτό να προσφέρει πρόσθετη εργασία, όταν ο μισθωτός αυτός έχει και άλλη απασχόληση ή βαρύνεται με οικογενειακές υποχρεώσεις. Ο αριθμός των μερικώς απασχολούμενων ανέρχεται σε 272.440 άνδρες και γυναίκες για το 2009 (Πίνακας 11). Το ποσοστό της ανήλθε στο 6,0% έναντι 5,5% του 2008. Η αύξηση αυτή αναλογεί σε 22.380 άτομα η οποία σε συνδυασμό με την μείωση που επήλθε στην συνολική απασχόληση είχε ως αποτέλεσμα την μείωση των πλήρως απασχολούμενων κατά 72.590 άνδρες και γυναίκες.

Οι νέοι μερικώς απασχολούμενοι ανέρχονται σε 80.820 άνδρες και γυναίκες. Το ποσοστό της ανήλθε στο 9,9%(2009) έναντι 7,9% για το 2008. Η αύξηση αυτή αναλογεί σε 13.325 άτομα η οποία σε συνδυασμό με την μείωση που επήλθε στην συνολική απασχόληση των νέων είχε ως αποτέλεσμα την μείωση των νέων με πλήρη απασχόληση κατά 47.960 νέους άνδρες και γυναίκες. Η μείωση των πλήρως απασχολούμενων σε μεγάλο βαθμό (94% της μεταβολής) οφείλεται στην μεταβολή των ανδρών έναντι της αντίστοιχης μείωσης των γυναικών, ενώ στους νέους μέχρι 29 ετών η συμμετοχή των νέων ανδρών μειώνεται στο 61% της συνολικής μεταβολής αυτών. Οι απασχολούμενοι με μερική απασχόληση αυξήθηκαν κατά 22.380 άνδρες και γυναίκες, ενώ πάνω από το ήμισυ της μεταβολής (12.390 και 55,5%) αναλογεί σε αύξηση των μερικώς απασχολούμενων γυναικών. <13,14>

4.3.1 Λειτουργίες της Μερικής Απασχόλησης

Όπως είδαμε και παραπάνω, η μερική απασχόληση εργασία θεωρείται η μειωμένη απασχόληση κατά την οποία ο εργαζόμενος απασχολείται μεν με πλήρες ημερήσιο ωράριο αλλά λιγότερες από τις ισχύουσες στην επιχείρηση ημέρες εργασίας, με βάση υπολογισμό την εβδομάδα, το δεκαπενθήμερο, τον μήνα ή το έτος. Οι βασικότερες λειτουργίες της Μερικής Απασχόλησης είναι:

- ✚ Ο έγγραφος τύπος και η κοινή συμφωνία μεταξύ εργοδότη και μισθωτού.
- ✚ Η υποχρέωση του εργοδότη γνωστοποίησης, εντός 15 ημερών από την έναρξη της σύμβασης, του περιεχομένου της στην επιθεώρηση εργασίας, ειδάλλως τεκμαίρεται ως σύμβαση πλήρους απασχόλησης.
- ✚ Η δυνατότητα μετατροπής της σύμβασης πλήρους απασχόλησης σε μερικής κατόπιν συμφωνίας των δύο μερών.
- ✚ Η προτεραιότητα κάλυψης θέσης πλήρους απασχόλησης από μερικώς απασχολούμενο, αν αυτή απαιτεί τα αντίστοιχα προσόντα.
- ✚ Η παροχή της μερικής απασχόλησης λαμβάνει χώρα μια φορά την ημέρα.
- ✚ Η αναλογία εργασιακών δικαιωμάτων στους μερικώς απασχολούμενους με εκείνα των πλήρως απασχολούμενων (δικαίωμα σε άδεια, επαγγελματική κατάρτιση, κοινωνικές υπηρεσίες και ασφάλιση).
- ✚ Η ασφαλιστική κάλυψη για 4ωρη εργασία ημερησίως κατοχυρώνει δικαίωμα πλήρους ημερήσιας ασφάλισης.
- ✚ Η καθιέρωση προσαύξησης κατά 7,5% στο ωρομίσθιο των μερικώς απασχολούμενων εφόσον εργάζονται για λιγότερες από 4 ώρες ημερησίως και αμείβονται βάσει των κατώτατων αποδοχών. <11>

4.4 Η Εξέλιξη της Τεχνολογίας

Ζούμε σε μια εποχή που η τεχνολογική επανάσταση, με ταχύτατους ρυθμούς επιφέρει τεράστιες αλλαγές στη ζωή μας. Η εξέλιξη της μικροηλεκτρονικής και η τεχνολογία της πληροφορίας, παρέχουν πλέον πρόσβαση σε απεριόριστες πηγές δεδομένων με αποτέλεσμα η γνώση να διπλασιάζεται κάθε περίπου δυο χρόνια. Η τεχνολογική πρόοδος, έχει ως συνέπεια την ταχύτερη απαξίωση πολλών επαγγελμάτων, ειδικοτήτων και δεξιοτήτων, ενώ ταυτόχρονα γεννάει και πολλαπλές ανάγκες για νέες ειδικότητες που δεν υπάρχουν στην αγορά εργασίας. Η τεχνολογία εξελίσσεται με ραγδαίους ρυθμούς και θα πρέπει να χρησιμοποιείται για την υλική και πνευματική ανάπτυξη της κοινωνίας.

Πρέπει λοιπόν, η τεχνολογία να τεθεί στην αποκλειστική διάθεση του εργαζομένου, αφού κυρίως αυτός είναι ο δημιουργός της τεχνολογικής ανάπτυξης και θα πρέπει πρωτίστως αυτός να απολαμβάνει τα αγαθά της και με την ελάττωση των ωρών εργασίας του στη διαδικασία της παραγωγής. <7,13>

4.4.1 Οι Επιπτώσεις της Τεχνολογίας στην Παιδεία

Από εκεί λοιπόν, που πρέπει να ξεκινήσουμε είναι το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και ιδιαίτερα αυτό της ανώτατης δημόσιας παιδείας, που παραμένει προσκολλημένο σε αναχρονιστικές και ανελαστικές δομές και προσανατολισμένο σε κατευθύνσεις που είναι κορεσμένες και δεν ανταποκρίνονται στις σύγχρονες εξελίξεις της τεχνολογίας και της αγοράς εργασίας.

Έτσι εξηγείται γιατί εδώ παρατηρείται το μοναδικό διεθνώς παράδοξο φαινόμενο, όπου η ανεργία των αποφοίτων Λυκείου και Πανεπιστημίου είναι υψηλότερη από την ανεργία των αποφοίτων γυμνασίου. Παράγουμε ή εισάγουμε, πολύ περισσότερους από όσους χρειαζόμαστε, γιατρούς, δικηγόρους, δημοσιογράφους, φαρμακοποιούς, χημικούς, φιλόλογους, κλπ. Και τώρα τελευταία άπειρους χρηματοοικονομολόγους που έλκονται από την αμφίβολη λάμψη του Χρηματιστηρίου! Όμως κανείς δεν προειδοποιεί αυτά τα νέα παιδιά στις περιπτώσεις αυτές, όπως και σε άλλους κορεσμένους τομείς, πως ότι λάμπει δεν είναι χρυσός... Και ότι υπάρχουν ελάχιστες πιθανότητες να βρουν εργασία, τουλάχιστον στα επόμενα πέντε χρόνια στους τομείς που επέλεξαν να εκπαιδευτούν και να δαπανήσουν πολύ προσπάθεια και οικονομίες που συχνά είναι δυσβάστακτες για το οικογενειακό βάλαντιο. Αντίθετα μεγάλη είναι η ζήτηση για πληροφορικούς επιστήμονες και οποιαδήποτε ειδικότητα συνδυάζει την πληροφορική, τις επικοινωνίες με την οικονομία. Αρκεί εδώ να επισημανθεί ότι το 50% ή και περισσότερο της συνολικής απασχόλησης συνδέεται ή θα συνδέεται άμεσα ή έμμεσα με τον ευρύτερο τομέα της πληροφορικής και των νέων τεχνολογιών.

Ο τουρισμός, οι υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας και διάφορες επιμέρους ειδικότητες όπως λχ. της βιοτεχνολογίας, των εναλλακτικών καλλιτεχνικών, των επαγγελματιών υγείας και πρόνοιας, όπως οι αισθητικοί, οπτικοί, φυσιοθεραπευτές, ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, ειδικοί για ΑΜΕΑ, κ.λπ., αλλά και παραδοσιακών επαγγελματιών όπως ηλεκτρολόγοι, υδραυλικοί, ξυλουργοί, παραδοσιακοί χτίστες, διακοσμητές, κ.λπ., έχουν επίσης σοβαρές επαγγελματικές προοπτικές.

Αναγκαίο λοιπόν, είναι να γίνει άμεση αναμόρφωση της ανώτερης και ανώτατης παιδείας με τους εξής τρόπους:

- ✚ Να παρέχονται οι αναγκαίες γενικές γνώσεις
- ✚ Οι κατάλληλες εκπαιδευτικές κατευθύνσεις που στην πλειοψηφία τους θα συμβαδίζουν με τις εξελίξεις της τεχνολογίας και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.
- ✚ Χρειάζεται ριζική αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής παιδείας, καθώς και της δια βίου εκπαίδευσης, σύμφωνα πάντα με τις τεχνολογικές εξελίξεις.
- ✚ Άμεση κατάργηση του λυκείου και επαναφορά του εξαταξίου Γυμνασίου με ειδικεύση στα δυο τελευταία έτη και ταυτόχρονο επαγγελματικό προσανατολισμό σε ειδικότητες και επαγγέλματα, εκτός παραδοσιακών σχολών και Α.Ε.Ι.
- ✚ Άμεση κατάργηση σχολών Α.Ε.Ι. που παράγουν αποδεδειγμένα μεγάλο ποσοστό ανέργων η/και δραστηκή μείωση του αριθμού των εισακτέων σε αυτές.
- ✚ Επιδότηση και άλλα κίνητρα εκπαίδευσης και σπουδών σε κλάδους και ειδικότητες οι οποίες αποδεδειγμένα ζητούν εργαζόμενους
- ✚ Κατάργηση γραφειοκρατικών περιορισμών στα παραδοσιακά χειρωνακτικά και εμπειρικά επαγγέλματα και ταυτόχρονη παροχή ουσιαστικών κινήτρων για αλλαγή επαγγελματικού προσανατολισμού σε κορεσμένα επαγγέλματα.
- ✚ Καταπολέμηση του αναλφαβητισμού στην τεχνολογία και την πληροφορική. Για τον ίδιο σκοπό, απαραίτητο δεδομένο είναι η ευελιξία προσαρμογής των εκπαιδευτικών προγραμμάτων στα διαρκώς μεταβαλλόμενα δεδομένα της αγοράς εργασίας.

- ✚ Η δημιουργία πλαισίου ελεγχόμενης ιδιωτικής ανώτατης παιδείας θα συμβάλλει επίσης στον υγιή ανταγωνισμό και τον απεγκλωβισμό της δημόσιας ανώτατης παιδείας από τις αναχρονιστικές αγκυλώσεις της.
- ✚ Επιπλέον, αποφασιστική βαρύτητα θα πρέπει να δοθεί στον επαγγελματικό προσανατολισμό ο οποίος οφείλει να συνδυάζει, τα προσωπικά χαρακτηριστικά, τις κλίσεις, τις προτιμήσεις, τα ενδιαφέροντα κάθε ατόμου, με τα επαγγέλματα και τις ειδικότητες που έχουν μέλλον.

Η ανατροπή της εικόνας του δείκτη απασχόλησης, χρειάζεται την συμβολή του οικογενειακού περιβάλλοντος, στην ανατροπή των μέχρι σήμερα συνηθειών της Ελληνικής Κοινωνίας, στα θέματα επαγγελματικού προσανατολισμού των νέων μας. Η δημιουργία νέων τμημάτων σε κορεσμένες ειδικότητες όπως λχ. του γιατρού, του δικηγόρου, του δημοσιογράφου, του φιλόλογου, του ιστορικού, κλπ., θα πρέπει να αποτρέπονται, κάτι που ατυχώς μέχρι πολύ πρόσφατα συνεχίζει να συμβαίνει προς δόξας κάποιων καθηγητικών ομάδων πίεσης, που ενδιαφέρονται για την επαγγελματική αποκατάσταση του στενού τους περιγύρου και όχι για την ευρύτερη των νέων επιστημόνων στους οποίους χορηγούν «πτυχία ανέργων».

Κάποιες άλλες προτάσεις που μπορούμε να ακολουθήσουμε μέσα σε συνθήκες οικονομικής κρίσης, για τις επιχειρήσεις, και ίσως μπορούν να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση του προβλήματος είναι:

- ✚ Άρση του δισταγμού των επιχειρήσεων να προσλάβουν νέο προσωπικό με καθιέρωση επιδότησης όχι μόνο των ασφαλιστικών εισφορών αλλά και του συνόλου των αποδοχών και ποσοστού της αποζημίωσης απόλυσης, αν η επιχείρηση αναγκαστεί λόγω αποδεδειγμένης οικονομικής αδυναμίας, να απολύσει τον προσληφθέντα.
- ✚ Εμμονή στην προστασία από την απόλυση όπως είναι ήδη καταγεγραμμένη στο ισχύον εργατικό δίκαιο.
- ✚ Δραστική αναπροσαρμογή των επιδομάτων ανεργίας με βάση τα χρόνια ανεργίας και στοχευμένη αύξησή τους στους παλαιούς ανέργους και αυτούς που πράγματι αδυνατούν να επανέλθουν στην αγορά εργασίας. Στα παραπάνω μπορεί να προσθέσει κανείς και την ανάγκη συζήτησης στην κοινωνία με την καθιέρωση τακτικών σεμιναρίων, για την πορεία της απασχόλησης στην χώρα, με πρωτοβουλία των υπουργείων και Ο.Τ.Α, προκειμένου να συμμετάσχουν οι πολίτες στην προσπάθεια ανατροπής των παραδοσιακών κατευθύνσεων εκπαίδευσης των νέων και την υιοθέτηση πιο παραγωγικών επιλογών εκπαίδευσης. <7,13>

4.4.2 Τηλεργασία: Μια νέα μορφή εργασίας

Όπως πολύ σωστά αναφέραμε παραπάνω για την βαρύτητα που θα πρέπει να δίνουμε στην επιλογή επαγγέλματος, έτσι αξίζει να αναφερθούμε και σε μια εναλλακτική μορφή εργασίας.

Στην εποχή της ταχύτητας που ζούμε, οι αλλαγές είναι αναμενόμενες σε πολλούς τομείς. Καθώς οι επιχειρήσεις εξακολουθούν να απομακρύνονται από το παραδοσιακό ωράριο 9-5 και λειτουργούν σε διαφορετικές χρονικές ζώνες, οι μικρές επιχειρήσεις χρειάζονται την τεχνολογία ώστε να μεγιστοποιήσουν κάθε λεπτό του χρόνου τους. Εκτός από τις φορητές συσκευές, η απλή και προσιτή πρόσβαση στο ίντερνετ και τα εργαλεία συνεργασίας θα επιτρέψουν ακόμη και στις μικρότερες εταιρείες να λειτουργήσουν και να μεγιστοποιήσουν το εργατικό δυναμικό τους και τους πελάτες από οποιοδήποτε μέρος. Οι εργαζόμενοι μπορούν να συνεργάζονται σε πραγματικό χρόνο με συναδέλφους που βρίσκονται σε άλλο μέρος, μειώνοντας τα κόστη ταξιδιών για περιττές συναντήσεις, να εκπαιδευτούν από απόσταση, και να μένουν σε επαφή με τους πελάτες πιο αποτελεσματικά και πιο αποδοτικά.

Οι εργαζόμενοι χρειάζονται την τεχνολογία για να εργαστούν από οπουδήποτε. Ο λόγος γίνεται για την τηλεργασία, η οποία έχει κάνει έντονη την εμφάνισή της τα τελευταία χρόνια και, μπορεί όχι μόνο να συμβάλει στη μείωση της ανεργίας αλλά και να αποφέρει στους εργαζομένους και στους εργοδότες μεγαλύτερα οικονομικά οφέλη από ότι η συμβατική εργασία. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση, η τηλεργασία μπορεί να οριστεί ως «η μορφή εργασίας που εκτελείται από ένα άτομο κυρίως ή σε ένα σημαντικό μέρος της, σε τοποθεσίες εκτός του παραδοσιακού εργασιακού χώρου, για έναν εργοδότη ή πελάτη, και η οποία περιλαμβάνει τη χρήση των τηλεπικοινωνιών και προηγμένων τεχνολογιών πληροφόρησης ως ένα ουσιαστικό και κεντρικό χαρακτηριστικό της εργασίας». Οι δύο βασικοί τρόποι τηλεργασίας είναι είτε κάποιος να είναι υπάλληλος σε έναν εργοδότη είτε ελεύθερος επαγγελματίας.

Μελετώντας κανείς προσεκτικά τα χαρακτηριστικά της τηλεργασίας μπορεί να κάνει λόγο για τα πολλαπλασιαστικά της οφέλη σε περισσότερους από έναν τομείς.

Ακολουθώ η τηλεργασία είναι απαραίτητη γιατί:

- ✚ Καταπολεμά τον κοινωνικό αποκλεισμό
- ✚ Διαφυλάσσει την προστασία του περιβάλλοντος
- ✚ Ενδυναμώνει την οικονομία
- ✚ Αντιστέκεται στο φαινόμενο της αστυφιλίας και προάγει την αποκέντρωση
- ✚ Βοηθά τον εργαζόμενο να διαλέξει τον τόπο και το χρόνο εργασίας του
- ✚ Προάγει μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα του ανθρώπου
- ✚ Εξοικονομεί χρόνο και για τον εργαζόμενο και για την εταιρεία στην οποία απασχολείται
- ✚ Εξοικονομεί χώρο στην εταιρεία
- ✚ Εξαπλώνεται παντού και γρήγορα
- ✚ Εξοικειώνει το σύγχρονο άνθρωπο με τις απαιτήσεις του μέλλοντος.

Από την άλλη πλευρά, όμως, είναι απλά ένα εργαλείο που -όπως όλες οι νέες τεχνολογίες- μπορεί να χρησιμοποιηθεί με σωστό ή λανθασμένο τρόπο. Αν πάντως δεν γίνει σωστή χρήση της τηλεργασίας, τα προβλήματα για τον εργαζόμενο θα είναι πολύ περισσότερα απ' αυτά που αντιμετωπίζει τώρα. Ας μην ξεχνάμε ότι ο άνθρωπος έχει βασικές κοινωνικές ανάγκες για αναγνώριση, φιλία, συνεργασία, κοινωνική καταξίωση, ανάγκες που εκ πληρούνται μέσα στον εργασιακό χώρο. Ωστόσο, η καλύτερη λύση είναι να συνδυάζεται η τηλεργασία με

ομαδική δουλειά, ώστε να μην απομονωθεί ο εργαζόμενος από τα κοινωνικά δρώμενα. Φυσικά η τηλεργασία δεν είναι για τον καθένα. Υπάρχουν κάποια σημεία που πρέπει να προσέξουν και οι εργοδότες και οι εργαζόμενοι.

Οι επιχειρήσεις θα πρέπει με τον ίδιο προσεκτικό τρόπο που κάνουν την επιλογή προσωπικού να επιλέξουν ποιες δραστηριότητες θα μπορούσαν να γίνουν μέσω τηλεργασίας και ποιο προσωπικό έχει τη γνώση, όπως επίσης και το κατάλληλο κλίμα στο σπίτι, ώστε να μπορέσει αποτελεσματικά να αποδώσει μακριά από τον χώρο εργασίας. Το βασικό κλειδί της επιτυχίας είναι η προσεκτική επιλογή και το ποσοστό μεταξύ τηλεργασίας και παραδοσιακού τρόπου εργασίας. <13>

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από όλα τα παραπάνω λοιπόν, καταλαβαίνουμε ότι η σημερινή κατάσταση στην οποία βρισκόμαστε χαρακτηρίζεται από έντονη οικονομική κρίση και ένα μεγάλο μετασχηματισμό, ο οποίος βρίσκεται σε εξέλιξη, και που ανεξάρτητα πώς θα τον ονομάσουμε, αυτό που έχει σημασία, είναι ότι δεν αφήνει τίποτα ανέπαφο, και φυσικά και τις μικρές και τις μεγάλες κοινωνίες.

Με την παγκόσμια οικονομική ανάκαμψη να αποδεικνύεται μετριοπαθής και άνιση, τα ποσοστά απασχόλησης θα παραμείνουν αρκετά χαμηλότερα από τα προ κρίσης επίπεδα σε πολλές ανεπτυγμένες χώρες καθ' όλη την διάρκεια του 2015, εκτιμά ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης. Υπολογίζεται επίσης ότι, η ανεργία τους χειμερινούς μήνες ξεπερνάει το 11%. Αξίζει να σημειώσουμε, ότι σημαντική αύξηση καταγράφεται τα τελευταία τέσσερα χρόνια, με προσλήψεις προσωπικού μερικής απασχόλησης που οι τοπικές επιχειρήσεις προσπαθούν να ανταπεξέλθουν στην οικονομική κρίση που βιώνουν. Προκειμένου να μην προχωρήσουν σε απολύσεις είτε καταφεύγουν στη λύση της τροποποίησης των υφιστάμενων συμβάσεων πλήρους απασχόλησης είτε πραγματοποιούν νέες προσλήψεις προσωπικού, με μειωμένο ωράριο. Κατά συνέπεια, το μέλλον για την απασχόληση εξακολουθεί να παραμένει δυσόλινο με αποτέλεσμα να προστεθούν και άλλες χαμένες θέσεις εργασίας σ' αυτές που χάθηκαν (8,5 εκατ. θέσεις εργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατά την διετία 2009-2010), και ως εκ τούτου πρέπει να δημιουργηθούν 17 εκατ. θέσεις εργασίας για να επιστρέψει η απασχόληση στα προ της οικονομικής κρίσης επίπεδα (ΟΟΣΑ, Ιούλιος 2010). Για παράδειγμα για τις ΗΠΑ προβλέπεται ότι μια τέτοια προοπτική θα επέλθει μετά το 2018 και για την Ελλάδα θα επέλθει μετά το 2015. Επιπλέον, κατά την περίοδο 2015-2020 η αύξηση της απασχόλησης προβλέπεται ότι θα κυμανθεί στα επίπεδα του 1,5% του έτους 2015, με αποτέλεσμα να επιβεβαιωθεί η πρόβλεψη ότι η ανάκαμψη της ελληνικής και ευρωπαϊκής οικονομίας θα συνυπάρχει με υψηλό ποσοστό ανεργίας.

Για την Ελλάδα, το νέο θετικό στοίχημα είναι η ανταγωνιστικότητα και η ανάπτυξη στους τομείς που έχει συγκριτικό πλεονέκτημα, που δεν είναι άλλοι από την ομορφιά του τόπου μας και την ιδεώδη γεωγραφική μας θέση. Η πράσινη ενέργεια για την οποία ήδη υπάρχει μεγάλο επενδυτικό ενδιαφέρον, ο τουρισμός, η ναυτιλία και αργότερα οι υπηρεσίες, είναι τομείς στους οποίους μπορούμε να διαπρέψουμε διεθνώς και να είμαστε ανταγωνιστικοί. Και πρέπει να είμαστε σαφείς, μόνο αυτός ο στόχος, εγγυάται ότι δεν θα ξαναβρεθούμε σε δύσκολη

θέση. Και αυτό είναι το καθήκον μας απέναντι στους εαυτούς μας, απέναντι στα παιδιά μας, απέναντι στην αξιοπρέπεια μας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<1> Αγοραστάκης Γιώργος (06/03/2001), Η ισότητα ανδρών – γυναικών σήμερα,

Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

<http://www.istologos.gr/2008-06-23-10-18-00/2008-06-19-08-44-13/88-2008-06-20-08-52-14>,

<2> Αντωνιάδη Χρύσα (24/02/2011), Αρρωσταίνει τους νέους μας, και όχι μόνο, η ανεργία, Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

<http://www.sigmalive.com/simerini/news/social/303126>

<3> Βικιπαίδεια (ελεύθερη-ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια),

λήμμα: ανεργία, Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

<http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%BD%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%AF%CE%B1>

<4> Δεσουσόπουλος Απόστολος (2000), Θεωρίες της Ανεργίας, εκδόσεις:Τυπωθήτω, Αθήνα.

<5> ΕΣΥΕ: <http://www.statistics.gr>

Στατιστικά στοιχεία ανά κλάδο 2000-2015. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/BUCKET/A0702/Other/A0702_SEL21_TS_A

[N_00_2000_00_2009_01_P_BI_0.xls](#)

Δεδομένα Έρευνας Ελληνικής Στατιστικής Αρχής. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-database/custom_database?user_param=A0101

<6> Ζαχαρίου Στέλιος (08/2014), Ειδική έρευνα για τη θέση στην αγορά εργασίας των μεταναστών και των άμεσων απογόνων τους,

Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/BUCKET/A0102/PressReleases/A0102_SJO13

[_DT_AH_00_2008_01_F_GR.pdf](#),

<7> Ινστιτούτου εργασίας της ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ (2007), Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση, Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

http://www.inegsee.gr/sitefiles/studies/EKTHESI_9.pdf

<8> Καθημερινή (26/01/2011), Η ανάπτυξη θα αργήσει τουλάχιστον ένα χρόνο
Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_economy_2_31/12/2010_427280

<9> Καναβιτσάς Ευάγγελος (08/2005), Οι ψυχολογικές επιπτώσεις της ανεργίας,
Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

<http://e-psychology.gr/work-psychology/135-consequences-of-unemployment>

<10> Κατσανέβας Θεόδωρος (2002), Οικονομική της Εργασίας & Εργασιακές
Σχέσεις, εκδόσεις: Σταμούλης, Αθήνα.

<11> Κέντρο Μαρξιστικών Ερευνών (1996), Ανεργία και Απασχόληση στην
Ελλάδα, εκδόσεις: Σύγχρονη εποχή, Αθήνα.

<12> Κωβαίος Άγγελος (01/05/2010), Οι τσάροι που φέσωσαν την οικονομία,
Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

<http://www.tovima.gr/default.asp?pid=2&ct=32&artId=329138&dt=01/05/2010>

<13> Κώττη Γεωργίου Χριστ. & Αθηνάς Πετράκη (2005), Σύγχρονη
Μικροοικονομική (Β' έκδοση), εκδόσεις: Ε. Μπένου, Αθήνα.

<14> logos news.gr Ηλεκτρονική εφημερίδα (13/02/2010), Η συνοπτική οικονομική ιστορία
της Ελλάδος (1949-2010), Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

http://www.logosnews.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=816:h-1949-2010&catid=59:2009-11-23-13-00-39&Itemid=81

<15> Νικολιδάκης (30/09/2010), Αναμένουμε αύξηση 20% στην ανεργία τον Οκτώβριο,
Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

<http://www.goodnet.gr/index.php?id=5,40982,0,0,1,0>

<16> ΟΑΕΔ: www.oaed.gr

Οργανισμός. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://www.oaed.gr/Pages/SN_5.pg

Λειτουργίες. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα http://www.oaed.gr/Pages/SN_15.pg

<17> online press (28/01/2011), Το Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδας

<18> Πατρίς (14/12/10), Ρεκόρ δεκαετίας στην ανεργία,

Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.patris.gr/articles/192838>

(17/12/2010), Eurostat - Στο όριο της φτώχειας δύο στους πέντε Έλληνες,

Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.patris.gr/articles/192699>

<19> Τα νέα (25/01/2011), ΔΝΤ: Θετικές προβλέψεις για την παγκόσμια ανάπτυξη,
Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

<http://www.tanea.gr/default.asp?pid=2&ct=3&artid=4614912>

<20> Τούντας Γιάννης (11/09/2010), Ανεργία και ψυχική υγεία

Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα:

<http://www.pfy.gr/forum/index.php?topic=1982.0;wap2>

<21> Χρήστου Γ. Κ. (2004), Εισαγωγή στην Οικονομετρία (Τόμος Α), εκδόσεις: Σταμούλη, Αθήνα.